ОБЩИНА КОЗЛОДУЙ
3320, гр. Козлодуй,
ул. „Христо Ботев“ №13,
тел. 0973/ 85 800; факс 80 183
obshtina.kozloduy@gmail.com;
www.kozloduy.bg

KOZLODUY MUNICIPALITY
3320 Kozloduy,
13 Hristo Botev Str.
+359 973/85800; fax.+359 973/80183
obshtina.kozloduy@gmail.com;
www.kozloduy.bg

Рег. № 410-01-150
21.05 2025 г.

За заседания на всички постоянни комисии и заседание на ОбС!

ЧРЕЗ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ
НА ОБЩИНСКИ СЪВЕТ - КОЗЛОДУЙ
Г-ЖА СВЕТЛАНА ЛЮБЕНОВА-ПЛЕШОЕВА

ДО
ОБЩИНСКИ СЪВЕТ - КОЗЛОДУЙ

ПРЕДЛОЖЕНИЕ
от Маринела Николова - кмет на община Козлодуй

Относно: даване на съгласие Председателят на Общински съвет - Козлодуй да подпише декларация, че Стратегията за Водено от общностите местно развитие на Сдружение с нестопанска цел „Местна инициативна група-Козлодуй, Мизия и Хайредин“ е разработена въз основа на местните потребности и потенциал .

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ПРЕДСЕДАТЕЛ,
УВАЖАЕМИ ОБЩИНСКИ СЪВЕТНИЦИ,

С Решение № 465 от Протокол № 40 от 04.07.2022 г. изменено с Решение № 474 от Протокол 41 от 18.07.2022 г., Общински съвет - Козлодуй дава съгласие Община Козлодуй да участва в създаването на публично-частно партньорство и подаване на проектно предложение по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ от мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програма за развитие на селските райони 2014-2020 г.

В изпълнение на решението е изготвено и подадено проектно предложение BG06RDNP001-19.610-0077 „Помощ за подготвителни дейности за създаване на Местна инициативна група "Козлодуй, Мизия и Хайредин" и разработване на многофондова стратегия за водено от общностите местно развитие 2021 - 2027, за което е сключен Административен договор РД50-30/06.03.2023 г. с Държавен фонд “Земеделие“.

В рамките на проекта са проведени срещи и обучения на местни лидери и заинтересовани лица от гр. Козлодуй, гр. Мизия и с. Хайредин, изготвени са анализи и проучвания на територията на трите общини и е разработен проект на Стратегия за водено от общностите местно развитие на територията на общините.

С Решение № 605 от Протокол 53 от 27.04.2023 г. Общински съвет - Козлодуй дава съгласие Община Козлодуй да участва в учредително събрание за създаване на Сдружение с нестопанска цел „Местна инициативна група - Козлодуй, Мизия и Хайредин“ и определя за свой представител Маринела Николова. На 17.05.2023 г е проведено учредително събрание, на което г-жа Маринела Николова е избрана за председател на Сдружение с нестопанска цел „Местна инициативна група-Козлодуй, Мизия и Хайредин“.

Сдружението е изготвило Стратегия за Водено от общностите местно развитие (ВОМР) и предстои кандидатстване за финансирането й от Стратегическия план за

развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023 – 2027 г. (СПРЗСР). Чрез прилагането на стратегии за ВОМР ще се финансират проекти, които отговарят на местните потребности, създават и запазват заетост за местното население и са в полза на малкия местен бизнес. Чрез тях се създават по-добри икономически, социални и екологични условия за живот в малките население места, подкрепя се многосекторното развитие на местните икономики и се забавя и неутрализира процесът на тяхното обезлюдяване.

С прилагането на подхода ВОМР се цели и постигане на следните специфични цели за местно развитие:

• Подобряване на условията на живот на териториите на местните общности;

• Създаване на динамична жизнена среда и подобряване качеството на живот чрез развитие на хоризонтални и междусекторни партньорства и взаимодействие за инициативи от общ интерес, както и на практики и модели за добро управление и участие на заинтересованите страни в развитието на територията, като основа за териториално развитие;

• Подкрепа за териториалната идентичност, маркетинг и марки на база на специфичния териториален потенциал и продукти от местен характер;

• Повишаване на конкурентоспособността на местните икономики и възможности за създаване на местен бизнес, включително чрез диверсификация и подкрепа за алтернативни дейности;

• Подкрепа за въвеждането на иновации;

• Засилване на капацитета за научни изследвания и иновации и на въвеждането на модерни технологии чрез подкрепа за иновации в предприятията и насърчаване на прехода към кръгова икономика чрез подкрепа за инвестиции в предприятията с цел подобряване на ресурсната ефективност;

• Насърчаване на устойчивата и качествена заетост и социално включване на уязвими и маргинализирани групи;

• Съхраняване и опазване на околната среда и насърчаване на ресурсната ефективност, вкл. дейности за превенция и управление на риска и за използване потенциала на културното наследство;

• Приобщаващо образование и образователна интеграция.

Заложените в Стратегията цели и конкретни дейности подкрепят в пълнота целите и приоритетите на Община Козлодуй, заложени в нейните стратегически документи. Изпълнението на Стратегията ще допринесе в голяма степен за гарантиране на равен достъп до добро качество на живот във всички населени места на общината, вкл. и тези извън общинския център.

Съгласно т. 24 от Условията за кандидатстване към формуляра за кандидатстване се прилага и декларация от председателя на общински съвет, че стратегията за ВОМР е разработена въз основа на местните потребности и потенциал и съответства на политиките на национално, регионално и местно ниво.

Във връзка с гореизложеното на основание чл. 21, ал.1, т. 23 и ал. 2 от Закона за местното самоуправление и местната администрация, т. 24 от Условията за кандидатстване за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура № BG06AFSPO01-1.001 по интервенция „Изпълнение на операции, включително дейности за сътрудничество и тяхната подготовка, избрани в рамките на стратегията за местно развитие“ от Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони на

Република България за периода 2023-2027г., във връзка с текущия прием на заявления за подпомагане и чл. 60, ал. 1 от Административнопроцесуалния кодекс предлагам Общински съвет – Козлодуй да приеме следното

РЕШЕНИЕ:

1. Общински съвет – Козлодуй се съгласява, че Стратегията за водено от общностите местно развитие на територията на СНЦ „МИГ Козлодуй, Мизия и Хайредин“ е разработена въз основа на местните потребности и потенциал и съответства на политиките на национално, регионално и местно ниво.

2. Дава съгласие Председателят на Общински съвет - Козлодуй, да подпише декларация за съответствието по т. 2.

3. На основание чл. 60, ал. 1 от Административнопроцесуалния кодекс допуска предварително изпълнение на настоящото решение въз основа на следните мотиви: Необходимост да бъдат защитени особено важни обществени интереси, като от закъснението на изпълнението, поради изключително кратките срокове за кандидатстване по програма, може да последва значителна или трудно поправима вреда.

Приложения:

1. Стратегия за Стратегията за Водено от общностите местно развитие на Сдружение с нестопанска цел „Местна инициативна група-Козлодуй, Мизия и Хайредин“
2. Образец на декларация

Вносител:
инж. МАРИНЕЛА НИКОЛОВА
Кмет на Община Козлодуй

Съгласувано с:
Ирена Кирилова - Попова, директор дирекция
“Обществени поръчки и проекти”

Ивалина Петрова –Драганова, юрисконсулт

Изготвил:
Лили Цолова, гл. експерт „Международни програми и проекти“

ДЕКЛАРАЦИЯ

Долуподписаната Светлана Любенова-Плешоева, в качеството си на Председател на Общински съвет – Козлодуй

Във връзка със Стратегията за водено от общностите местно развитие на Местна инициативна група „Козлодуй, Мизия и Хайредин“ за периода 2023-2027г., разработена по Подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони, с бенефициент МИГ „Козлодуй, Мизия и Хайредин“, която предстой да бъде подадена по процедура № BG06AFSP001-01.001, интервенция „Изпълнение на операции, включително дейности за сътрудничество и тяхната подготовка, избрани в рамките на стратегията за местно развитие“ от Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023 – 2027 г. и в изпълнение на Решение № ..... по протокол № .....от..... на Общински съвет - Козлодуй

ДЕКЛАРИРАМ, ЧЕ:

Стратегията за ВОМР на СНЦ „МИГ - Козлодуй, Мизия и Хайредин“ за периода 2023-2027г. е разработена въз основа на местните потребности и потенциал и съответства на политиките на национално, регионално и местно ниво.

Стратегията за ВОМР на МИГ „Козлодуй, Мизия и Хайредин“ съответства пряко с местните политики и приоритети, дефинирани в Плана за интегрирано развитие на Община Козлодуй 2021-2027г. (ПИРО).

гр. .....
дата: .....

Декларатор: .....
Светлана Любенова-Плешоева
Председател на Общински съвет – Козлодуй

СТРАТЕГИЯ ЗА ВОДЕНО ОТ ОБЩНОСТИТЕ МЕСТНО РАЗВИТИЕ НА СДРУЖЕНИЕ С НЕСТОПАНСКА ЦЕЛ „МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА – МИГ КОЗЛОДУЙ, МИЗИЯ И ХАЙРЕДИН“

2023 – 2027



СТРАТЕГИЯ ЗА ВОДЕНО ОТ ОБЩНОСТИТЕ МЕСТНО РАЗВИТИЕ НА СНЦ МИГ КОЗЛОДУЙ, МИЗИЯ И ХАЙРЕДИН

1. Географски район и население, обхванати от стратегията за ВОМР

1.1. Информация за територията и населението на МИГ:

Територията на СНЦ „МИГ Козлодуй, Мизия и Хайредин“ се състои от целите територии на:
1. ОБЩИНА КОЗЛОДУЙ; 2. ОБЩИНА МИЗИЯ и 3. ОБЩИНА ХАЙРЕДИН.

- Списък на общините, обхванати от МИГ:	**1. Община Козлодуй;** **2. Община Мизия;** **3. Община Хайредин**
- Списък на населените места, обхванати от МИГ:	**Община Козлодуй:** Гр. Козлодуй, с. Бутан; с. Гложене; с. Хърлец; с. Крива бара. **Община Мизия:** гр. Мизия; с. Крушовица; с. Софрониево; с. Липница; с. Войводово; с. Сараево; **Община Хайредин:** с. Хайредин; с. Ботево; с. Бързина; с. Манастирище; с. Михайлово; с. Рогозен.
- Брой жители на населените места, обхванати от МИГ:	Общият брой жители на територията на МИГ Козлодуй, Мизия и Хайредин към 31 декември 2022 г. по данни на НСИ е **26 995**, *За 2021 г. общият брой население на трите общини е бил 27 750.*

	За 2024 общият брой жители е 26 474 жители.

1.2. Описание на географския район и карта на територията, обхваната от МИГ:

Община Козлодуй е разположена в източната част на Северозападна България в Дунавската равнина, на брега на р. Дунав – част от Европейски транспортен коридор № 7 - Рейн - Майн – Дунав и е една от съставните общини на Област Враца. Местоположението на общината е на 7 км от устието на р. Огоста, в плодородната житница на България, наречена от древните българи Златия. Общината е разположена в северозападната част на Област Враца. С площта си от 284,874 км^2 заема 7-о място сред 10-те общините на областта, което съставлява 7,87% от територията на областта. Границите ѝ са следните:

- на север – Румъния;
- на югоизток – община Мизия;
- на югозапад – община Хайредин;
- на запад - община Вълчедръм от Област Монтана.

Община Козлодуй се състои от 1 град - Козлодуй и 4 села - село Бутан, село Гложене, село Хърлец и село Крива бара. Административният център на общината е гр. Козлодуй.

Общата площ на община Козлодуй е 285,13 кв. км (НСИ) и заема 7-о място сред 10-те общини на областта, което съставлява 7,87% от територията на областта.

Голямата част от територията (78, 35% или 223,41 кв. км.) е заета от земеделски земи, което дава и земеделският облик на общината. Горската площ е 3,7% или 10,55 кв. км.. Площта, обхваната от населени места или урбанизираната територия е 7,92% или 22,58 кв. км. (при 4,62% средно за страната).

Община Мизия е разположена в Ломско-Оряховската подобласт на Дунавската хълмиста равнина. Територията на общината е 209,3 кв. км. и заема 5,7% от територията на област Враца и 1% от територията на Северозападен район (СЗР, NUTS 2). В Мизия живее 4% от населението на област Враца и около 0.5% от населението на СЗРП. Границите ѝ са следните:

- на север Мизия граничи с бреговата ивица на река Дунав и Румъния при 686-ти километър на реката;
- на североизток граничи с Община Оряхово;
- на юг с Община Бяла Слатина;
- на северозапад с Общините Козлодуй и Хайредин.

На територията на общината се намират 6 броя населени места - гр. Мизия, с. Крушовица, с. Софрониево, с. Липница, с. Войводово, с. Сараево.

Община Хайредин е разположена в северозападната част на Република България, в област Враца. Тя се намира на 25 км. южно от река Дунав и попада в географските граници на Дунавската равнина, в плодородната област Златията. Центърът на общината е село Хайредин, което отстои на 61 км. от областния център - гр. Враца и на 30 км. от гр. Козлодуй. С площта си от 190,4 km2 е най-малката сред 10-те общините на областта, което съставлява 5,22% от територията на областта. Границите ѝ са следните:

- на север – община Козлодуй;
- на североизток – община Мизия;
- на югоизток – община Бяла Слатина;
- на юг – община Борован и община Криводол;
- на югозапад – община Бойчиновци от Област Монтана;

на северозапад – община Вълчедръм от Област Монтана.



2. Описание на процеса на участие на общността в разработване на стратегията:

(не повече от 3 страници)

2.1. Описание на процеса - проведени срещи, семинари, конференции, обучения, обществени обсъждания с местната общност и описание на съответствието на стратегията с Интегрираната/ите териториална/и стратегия/и за развитие на региона/ите от ниво 2:

Инициативата за Стратегия за водено от общностите местно развитие е стартирана от община Козлодуй в края на 2022 и началото на 2023. Община Козлодуй положи усилия за въвличане на гражданското общество и структурите на трите местни власти, местните земеделски производители, представителите на стопанския и нестопанския сектори, както и други заинтересовани страни – училища, читалища, физически лица. На територията на трите общини не е изпълнявана Стратегия за местно развитие през изминалите програмни периоди, което дава и своето отражение при подготовката. За голямата част от хората това е напълно непознат подход и екипа положи усилия за въвличането на отделните групи заинтересовани страни. През периода на изпълнение на подготвителната мярка по процедура BG06RDNP001-19.610 за подбор на проекти за подготвителни дейности по подмярка 19.1.“Помощ за подготвителни дейности“ от мярка 19 “Водено от общностите местно развитие“ на ПРСР 2014 – 2020г., която се изпълни 2023 г. се проведоха редица срещи от екипа на МИГ и наетите експерти с цел определяне на визията за развитие,

мерките, които да залегнат в СВОМР, приоритетите, както и обучителни срещи/семинари с цел популяризиране на подхода ВОМР и идеята, залегнала в основата му. Проведоха се срещи и обучения на всички заинтересовани страни от трите общини. Проведоха се консултации с представители на всяка една група, за да се определят нуждите, подхода, мерките и визията за развитие на общността за следващите най-малко 5 години. Проведоха се над 15 срещи, вкл. обществени обсъждания с цел информационно обезпечаване на Стратегията за местно развитие на МИГ Козлодуй, Мизия и Хайредин.

При обсъждане на основните стъпки при изготвянето на стратегията, беше приложен и спазен основния принцип на подхода LEADER (ВОМР), а именно „отгоре – надолу” за активизиране на представителите на отделните групи от публичния, нестопанския и стопанския сектор за реализирането на обществено значимите дейности по линията на Стратегията за ВОМР. Процеса на разработване на стратегията беше съпроводен с провеждането на следните събития:

- Проведени три обучения на екипа на Местната инициативна група, включително представители на партньорите. Обхванати бяха всички членове (вкл. потенциални такива) на екипа на МИГ, както и по-голямата част от членовете на ОС и УС;
- Обучения на местни лидери от територията на трите общини. Общо на трите обучения присъстваха над 58 човека от заинтересованите групи – представители на местните власти, на земеделския сектор, на бизнеса и на НПО в лицето на читалищата;
- Проведоха се над 10 работни срещи (април – август 2023 г.) по време на изготвяне на проучванията, свързани с консултиране подготовката на стратегията, които се изразяват в разговори/интервюта с представители на отделни групи заинтересовани страни – местни власти, представители на образователния сектор, представители на бизнеса, представители на читалища, земеделски производители. На тези срещи също се представиха и анализираха данните от анализа и възможните сценарии за интервенции/мерки, които да залегнат в СВОМР.
- Проведоха се три информационни кампании и срещи със заинтересованите страни в трите общини, на които присъстваха над 45 човека.
- Проведоха се и задължителните обществени обсъждания в трите общини, на които беше представен проекта на Стратегия за местно развитие.

Паралелно за целите на проучванията и анализите се изготвиха анкетни карти (на няколко етапа), които се раздадоха на гражданите и заинтересованите страни. Бяха раздадени и попълнени и отделни специфични въпросници с конкретните мерки по конкретните програми с цел определяне на мерките, които да залегнат в СВОМР. Екипът на МИГ следеше да се покрие 100% от територията на трите общини. На база на събраната и анализирана информация се предложиха интервенциите/мерките, които да залегнат в СВОМР за територията на МИГ Козлодуй, Мизия и Хайредин.

Описаните действия сочат, че Стратегията за ВОМР е формулирана съвместно с множество граждани - представители от трите общини, чрез проведени серия от публични срещи и събития. Проведени са интервюта с ръководни представители на трите общини, общински

съветници, представители на заинтересованите страни и гражданите за формиране на управленско и обществено мнение относно визията, стратегическите цели и приоритети на Стратегията за ВОМР.

През периода март – април 2025 г. след отваряне на процедура BG06AFSP001-1.001 „Изпълнение на операции, включително дейности за сътрудничество и тяхната подготовка, избрани в рамките на стратегията за местно развитие“ от Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони 2023 – 2027, бяха направени допълнителни стъпки за препотвърждаване на СВОМР, както и за корекции съгласно новите указания и условия както на СПРЗСР, така и на Управляващите органи, които предоставят допълващо финансиране.
През март и април 2025 г. се направи ново запитване до местните училища относно готовността им за изпълнение на проекти съгласно указанията на програма „Образование“ 2021 - 2027, проведоха се срещи - разговори с по-големите предприятия, които биха могли да бъдат бенефициенти по програма „Конкурентоспособност и иновации в предприятията“ 2021 - 2027, както и с Агенцията по заетостта и експерти от общините, отговорни за развитието на човешките ресурси, обученията и изпълняващи проекти в областта на развитие на човешките ресурси относно мерките по програма „Развитие на човешките ресурси“ 2021 – 2027. Мерките по програма „Околна среда“ 2021 – 2027 бяха обсъдени с експерти от общините относно приложимостта и ползата за хората. Беше представена актуална информация на сайта на МИГ Козлодуй, Мизия и Хайредин, както и на трите общини. Също така се изискаха и събраха нови данни от съответните отговорни институции за броя на земеделските стопани, броя на учениците, броя на безработните, лицата с увреждания и др. към март - април 2025г., които да бъдат взети предвид при окончателното определяне на мерките и включени в анализите.
Стратегията за водено от общностите местно развитие е съобразена изцяло с общинските планове за развитие на трите общини – „План за интегрирано развитие на община Козлодуй, План за интегрирано развитие на община Мизия и План за интегрирано развитие на община Хайредин. Изследвани бяха всички други общински планове и програми (за интеграция на ромите, за енергийна ефективност, за образованието), както и областните планове за развитие на област Враца, с цел съответствие на СВОМР с всички местни стратегии, планове и програми. Заложените Интервенции по СВОРМ на МИГ Козлодуй, Мизия и Хайредин са допълващи и подкрепящи мерките заложени в плановете за развитие на общините.

2.2. Групи/сектори заинтересовани лица, участвали в процеса на съгласуване на стратегията:

Като основни групи заинтересовани лица, участвали активно в разработването на СВОМР на МИГ Козлодуй, Мизия и Хайредин, могат да се обобщят следните:
- председатели на читалищата;

- представители на неправителствени организации (на млади хора, спортни клубове, на хора с увреждания);
- представители на малкия и среден бизнес (предимно представители в сферата на услугите – хотели, ресторанти, интернет доставчици и ИКТ услуги, др.);
- земеделци – животновъди и земеделски производители и от трите общини;
- представители от хранително – вкусовата промишленост;
- млади хора, идентифицирани като потенциални бенефициенти (главно по интервенциите за „млад фермер“, както и за интервенции в неземеделски дейности, които традиционни са от голям интерес за селските райони.
- местните власти – кметовете, зам. кметовете, общинските представители, служители в администрацията.

Отчитане мнението на представителите на гражданското общество, бизнеса и общинската администрация е фундаментален елемент от работата по разработването на Стратегията за водено от общностите местно развитие и определянето на мерките, чрез които ще се адресират заложените цели и приоритети.

В процеса на съгласуване активно бяха ангажирани представителите на МИГ Козлодуй, Мизия и Хайредин в Общото събрание, тъй като те са представители на всички групи заинтересовани страни и тяхното мнение и оценка могат да се считат в голяма степен за релевантни и отчитащи мнението на съответната група и съответно бяха взети със сравнително голяма тежест при определяне на крайните мерки, които да залегнат в СВОМР. Не на последно място при определяне на мерките се отчиташе както времето за изпълнение на стратегията, опита на МИГ, указанията на УО и други фактори като оценка, отчети, проверки и пр.

След последното обществено обсъждане проведено на 22 май 2025 и имайки предвид кумулативно всички параметри беше избран и гласуван настоящия вариант на СВОМР на МИГ Козлодуй, Мизия и Хайредин с период на изпълнение до 2029 г.

3. Анализ на нуждите и потенциала за развитие на територията: *(не повече от 10 страници)*

3.1. Описание на ситуацията на територията на МИГ към момента на кандидатстване

Основни данни за територията и описание на ситуацията в региона към април – август 2023 г. (с актуализирана информация за някои показатели към април 2025 г, за които имаше официални данни.)

Територията на МИГ Козлодуй, Мизия и Хайредин попада изцяло в Северозападен регион за планиране (СЗР), състоящ се от областите Плевен, Враца, Ловеч, Монтана, Видин. Регионът се отличава с едни от най-неблагоприятните характеристики по отношение на икономическия растеж, негативни демографски процеси и висока степен на безработица в страната и ЕС. Той е с най-ниски стойности и най-нисък растеж на БВП сред регионите от ниво NUTS II в България

Демографска структура: Населението общо на трите общини към 31.12.2022 г. е **26 995** жители. Наблюдава се непрекъснат процес на намаляване на населението, което е характерно за цялата страна. По последни данни на НСИ – към 31.12.2024 г., община Козлодуй е с 17 460 жители, община Мизия с 5 398, а община Хайредин с 3 616 жители или общо за трите общини населението към 31.12.2024 е 26 474 жители.

Населението на общините Козлодуй, Мизия и Хайредин е трайна намаляващо, което следва тенденциите в цялата страна.

Естественият прираст и за трите общини е трайно отрицателен, като за **Община Козлодуй** за 2022 г. е (минус) – 128, за **община Мизия** е (минус) – 119, а за **община Хайредин** е (минус) – 109 (НСИ, 2023 г). (подробни данни са представени в приложените анализи за трите общини).

Половата структура на населението и в трите общини е с превес на жените, което също е характерно за цялата страна, но като цяло е благоприятна и се запазва възможността за възпроизводство на населението.

Възстрастовата структура на територията и на трите общини е неблагоприятна, с ясно изразена тенденция към застаряване на населението. За община Козлодуй населението в надтрудоспособна възраст е 3501 (почти 20% от населението), за община Мизия е 1733 души (над 31%), а за община Хайредин е 1296 души (34,58%).

НСИ, май 2023 г. ***Сравнителна таблица между 2018г и 2022 г. показваща тенденцията на намаляване на населението***

Община/Населено място	Общо	Под трудоспособна възраст	В трудоспособна възраст	Над трудоспособна възраст
2018				
0620 Козлодуй	**19066**	**3049**	**12308**	**3709**
в т.ч.				
37798 гр.Козлодуй	11851	1783	7 999	2069
0628 Мизия	**6134**	**768**	**3397**	**1969**
в т.ч.				
48043 гр.Мизия	2638	331	1561	746
0635 Хайредин	**4234**	**514**	**2198**	**1522**
в т.ч.				
77102 с.Хайредин	1244	128	609	507
2022				
0620 Козлодуй	**17734**	**3048**	**11260**	**3426**
в т.ч.				

37798 гр.Козлодуй	10916	1785	7239	1892
0628 Мизия	**5514**	**723**	**3058**	**1733**
в т.ч.				
48043 гр.Мизия	2373	289	1371	713
0635 Хайредин	**3747**	**517**	**1934**	**1296**
в т.ч.				
77102 с.Хайредин	1091	109	555	427
2024				
0620 Козлодуй	**17 460**			
в т.ч.				
37798 гр.Козлодуй	10 713			
0628 Мизия	**5 398**			
в т.ч.				
48043 гр. Мизия	2 297			
0635 Хайредин	**3 616**			
в т.ч.				
77102 с. Хайредин				

Етническа структура: Населението на общините Козлодуй, Мизия и Хайредин е с преобладаващо българско население. Като религиозна принадлежност те се определят основно като християни. На територията на общините по последни данни на НСИ от последното преброяване 2021 г. - за община Козлодуй българите са – 15591, роми общо 1751 души, турско население – общо 30, друга принадлежност 64 и 579 души не могат да се определят или не желаят да отговорят. На територията на община Мизия 6765 души се определят като българи, 490 като роми и 30 като турци, а 47 човека не могат да се определят. За община Хайредин няма специфична информация по етнически групи.

Образователна структура:

На територията на **община Козлодуй** Училищното образование се реализира в общообразователни училища – (1 начално, 2 основни и 3 средни училища), а средното професионално – в 1 професионална гимназия. Училищното образование се реализира в училищата – НУ „Васил „Левски”, гр. Козлодуй; ОУ „Васил Априлов”, с. Хърлец; ОУ „Хр. Ботев”, с. Гложене, СУ „Св. Св. Кирил и Методий”, гр. Козлодуй, СУ „Хр. Ботев”, гр. Козлодуй; СУ „Св. Св. Кирил и Методий”, с. Бутан и ПГЯЕ „Игор Курчатов”, гр. Козлодуй. В община Козлодуй е осигурена възможност за продължаващо образование и квалификация в Колеж по ядрена енергетика към Техническия университет, гр. София, с териториално разположение в гр. Козлодуй.

Община Мизия. Образователната мрежа на територията на Община Мизия се състои от четири общински училища, пет детски градини и Общински детски комплекс. На територията на общината функционират: 3 основни училища и една професионална гимназия, както следва: За град Мизия: ОУ "Цанко Церковски", ПГ "Васил Левски", с.

Крушовица: ОУ "Христо Ботев". с. Софрониево: ОУ "Отец Паисий". Представителна за град Мизия и общината е Професионална гимназия "В.Левски", в която учениците се обучават в три специалности – електрообзавеждане в промишлеността, КИРА и микробиологичен контрол. осигурява общообразователната и професионалната подготовка на учащите се. Мрежата от училища в селата включва основни училища. Липсата на училища с изучаване на чужди езици, технически и икономически специалности в община Мизия води до преориентиране на учениците след седми и осми клас към други общини в и извън областта. За получаване на средно образование на учениците от селата се налага да пътуват до гр. Мизия или до друг по-голям град. Този факт показва, че възможностите за получаване на средно образование в рамките на общината са ограничени. Развитието на демографските процеси на територията на общината се отразяват негативно върху мрежата от учебни заведения.

Община Хайредин. В общината функционират 2 училища: СУ „Васил Воденичарски", с. Хайредин и ОУ „Горан Червеняшки", с. Михайлово. На територията на общината функционира една детска градина – Обединено детско заведение „Славейче" с филиали в селата Михайлово, Манастирище и Рогозен. В инфраструктурно отношение, ОДЗ „Славейче" е в сравнително добро състояние, но филиалите в селата Михайлово, Манастирище и Рогозен имат нужда от ремонт.

Като цяло може да се заключи, че броя на училищата и в трите общини обхваща броя на учениците (представени данни в анализа). Учениците намаляват всяка година, следвайки демографските тенденции на намаляване на населението. Като нужди са идентифицирани интегриране на по-модерни и актуални методи на обучение, следвайки по-развитите региони и по-големите образователни институции. Също така се определиха някои нужди за реконструкция и ремонт на училищната инфраструктура.

Трудова заетост и безработица:

Икономически активното население на територията на **община Козлодуй** през 2022 г. е 12 308 души, като в гр. Козлодуй то е 7 999 по данни на НСИ от май 2023 г. Коефициентът на икономическа активност за 2022 г. (съотношението между броя работната сила и населението на 15 и повече навършени години), е 63,5%. За сравнение, коефициентът на икономическа активност за област Враца е 67,8%, а за Северозападен район е 66,8%.

Равнището на безработица към 31.03.2023 г. в **община Козлодуй** е 8,95 %, като регистрираните безработни лица са общо 758. От тях по степен на образование 36 лица са с висше, 232 са със средно и 490 са с основно и по-ниско.

Към април 2025 г. равнището на безработица за община Козлодуй е отново 8,95% като регистрираните безработни са 758, от тях жени – 397, младежи до 29 г. – 128, хора над 50 г. – 237. По степен на образование – висше - 35 души, средно – 219, основно и по-ниско – 504.

За **община Хайредин** към 31.03.2023 г. регистрираните безработни лица са 416, а равнището на безработица е 32%. По степен на образование – 10 лица са с висше, 223 са със средно и 183 са с основно и по-ниско.

Към април 2025 г. равнището на безработица в община Хайредин е 36%, като регистрираните са общо 468 души, от тях жени 217, младежи до 29 г. – 53, хора на възраст над 50 – 321 души. По степен на образование – с висше – 6, средно – 268, основно и по-ниско – 200 души.
За **община Мизия** равнището на безработица е 17,96% и броят на безработните лица към 27.04.2023 г. е 379, като от тях 13 са с висше образование, 174 са със средно, 88 са с основно и 104 са с начално и по-ниско образование.
Към април 2025 г. нивото на безработица в община Мизия е 18,01%, а общо регистрираните безработни са 380 души, като от тях: 191 бр. са жени; 189 бр. са мъже; младежи до 29 г.-41 бр.; над 50 г. – 186 бр. От тях по степен на образование – с висше – 12 бр.; със средно – 172 бр.; с основно – 90 бр., с начално и по-ниско – 106 бр.

Тенденциите при нивата на безработица и на трудовата активност в трите общини остават относително постоянни с тенденция на увеличение. Нивото на безработица е по-високо от средното за страната, което е 3,8% за 2024 г. и 4,1% за първото тримесечие на 2025 г. (НСИ). Затова трите общини определят мерките в СВОМР като допълнителен полезен инструмент за намаляване нивата на безработица и създаване на заетост на местното население. Мерките по програма „Развитие на човешките ресурси“ 2021 – 2027 определят и припознават като необходими и полезни, които биха дали своята добавена стойност в усилията и борбата с безработицата.

Икономика: По данни на НСИ от май 2023 г. икономическият профил на територията на общините е систематизиран в таблиците по-долу:

				2021		
Общини		Икономически дейности по A21		Брой предприятия	Нетни приходи от продажби	Дълготрайни материални активи в текущата година
Код	Наименование	Код	Наименование	брой	хиляди левове	хиляди левове
VRC20	Козлодуй	1	Общо (всички икономически дейности, с изключение на сектори K, O, T и U)	495	..	71
VRC20		A	СЕЛСКО, ГОРСКО И РИБНО СТОПАНСТВО	41	16142	133
VRC20		B	ДОБИВНА ПРОМИШЛЕНОСТ	-	-	
VRC20		C	ПРЕРАБОТВАЩА ПРОМИШЛЕНОСТ	13	64389	76
VRC20		D	ПРОИЗВОДСТВО И РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЕЛЕКТРИЧЕСКА И ТОПЛИННА ЕНЕРГИЯ И НА ГАЗООБРАЗНИ ГОРИВА	5	..	282

VRC20		E	ДОСТАВЯНЕ НА ВОДИ; КАНАЛИЗАЦИОННИ УСЛУГИ, УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИ И ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ	..	..	..
VRC20		F	СТРОИТЕЛСТВО	37	74060	2350
VRC20		G	ТЪРГОВИЯ; РЕМОНТ НА АВТОМОБИЛИ И МОТОЦИКЛЕТИ	206	74723	5801
VRC20		H	ТРАНСПОРТ, СКЛАДИРАНЕ И ПОЩИ	13	1430	701
VRC20		I	ХОТЕЛИЕРСТВО И РЕСТОРАНТЬОРСТВО	37	3871	3963
VRC20		J	СЪЗДАВАНЕ И РАЗПРОСТРАНЕНИЕ НА ИНФОРМАЦИЯ И ТВОРЧЕСКИ ПРОДУКТИ; ДАЛЕКОСЪОБЩЕНИЯ	7	556	..
VRC20		L	ОПЕРАЦИИ С НЕДВИЖИМИ ИМОТИ	27	1619	5141
VRC20		M	ПРОФЕСИОНАЛНИ ДЕЙНОСТИ И НАУЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ	21	19702	1465
VRC20		N	АДМИНИСТРАТИВНИ И СПОМАГАТЕЛНИ ДЕЙНОСТИ	12	..	567
VRC20		P	ОБРАЗОВАНИЕ	..	..	..
VRC20		Q	ХУМАННО ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ И СОЦИАЛНА РАБОТА	26	5913	1010
VRC20		R	КУЛТУРА, СПОРТ И РАЗВЛЕЧЕНИЯ	6	51	201
VRC20		S	ДРУГИ ДЕЙНОСТИ	37	706	..
VRC28	**Мизия**	I	Общо (всички икономически дейности, с изключение на сектори K, O, T и U)	148	122823	51879
		A	СЕЛСКО, ГОРСКО И РИБНО СТОПАНСТВО	47	52056	41960
		B	ДОБИВНА ПРОМИШЛЕНОСТ	-	-	-
		C	ПРЕРАБОТВАЩА ПРОМИШЛЕНОСТ	3	..	..
		D	ПРОИЗВОДСТВО И РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЕЛЕКТРИЧЕСКА И ТОПЛИННА ЕНЕРГИЯ И НА ГАЗООБРАЗНИ ГОРИВА	..	..	..
		E	ДОСТАВЯНЕ НА ВОДИ; КАНАЛИЗАЦИОННИ УСЛУГИ, УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИ И ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ	-	-	-
		F	СТРОИТЕЛСТВО	5	597	..
		G	ТЪРГОВИЯ; РЕМОНТ НА АВТОМОБИЛИ И МОТОЦИКЛЕТИ	52	66499	7988
		H	ТРАНСПОРТ, СКЛАДИРАНЕ И ПОЩИ	16	2469	581
		I	ХОТЕЛИЕРСТВО И РЕСТОРАНТЬОРСТВО	8	121	..
		J	СЪЗДАВАНЕ И РАЗПРОСТРАНЕНИЕ НА ИНФОРМАЦИЯ И ТВОРЧЕСКИ ПРОДУКТИ; ДАЛЕКОСЪОБЩЕНИЯ	..	..	..
		L	ОПЕРАЦИИ С НЕДВИЖИМИ ИМОТИ	3	..	..
		M	ПРОФЕСИОНАЛНИ ДЕЙНОСТИ И НАУЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ	4	83	..
		N	АДМИНИСТРАТИВНИ И СПОМАГАТЕЛНИ ДЕЙНОСТИ	..	..	..

		P	ОБРАЗОВАНИЕ	-	-		-
		Q	ХУМАННО ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ И СОЦИАЛНА РАБОТА	..	..		..
		R	КУЛТУРА, СПОРТ И РАЗВЛЕЧЕНИЯ	..	..		..
		S	ДРУГИ ДЕЙНОСТИ	..	42		0
VRC35	**Хайредин**	I	Общо (всички икономически дейности, с изключение на сектори K, O, T и U)	84	22609	25057	
		A	СЕЛСКО, ГОРСКО И РИБНО СТОПАНСТВО	22	15779	11216	
		B	ДОБИВНА ПРОМИШЛЕНОСТ	-	-		-
		C	ПРЕРАБОТВАЩА ПРОМИШЛЕНОСТ	3	..		..
		D	ПРОИЗВОДСТВО И РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЕЛЕКТРИЧЕСКА И ТОПЛИННА ЕНЕРГИЯ И НА ГАЗООБРАЗНИ ГОРИВА	5	2182	760	
		E	ДОСТАВЯНЕ НА ВОДИ; КАНАЛИЗАЦИОННИ УСЛУГИ, УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИ И ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ	-	-		-
		F	СТРОИТЕЛСТВО	..	..		..
		G	ТЪРГОВИЯ; РЕМОНТ НА АВТОМОБИЛИ И МОТОЦИКЛЕТИ	38	..	204	
		H	ТРАНСПОРТ, СКЛАДИРАНЕ И ПОЩИ	..	531		..
		I	ХОТЕЛИЕРСТВО И РЕСТОРАНТЬОРСТВО	5	96		0
		J	СЪЗДАВАНЕ И РАЗПРОСТРАНЕНИЕ НА ИНФОРМАЦИЯ И ТВОРЧЕСКИ ПРОДУКТИ; ДАЛЕКОСЪОБЩЕНИЯ	-	-		-
		L	ОПЕРАЦИИ С НЕДВИЖИМИ ИМОТИ	..	..		..
		M	ПРОФЕСИОНАЛНИ ДЕЙНОСТИ И НАУЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ	..	..		..
		N	АДМИНИСТРАТИВНИ И СПОМАГАТЕЛНИ ДЕЙНОСТИ	..	..		..
		P	ОБРАЗОВАНИЕ	-	-		-
		Q	ХУМАННО ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ И СОЦИАЛНА РАБОТА	..	..		..
		R	КУЛТУРА, СПОРТ И РАЗВЛЕЧЕНИЯ	-	-		-
		S	ДРУГИ ДЕЙНОСТИ	-	-		-

Разпределение по големина на предприятията, НСИ 2023 г.

Община		Големина на предприятията според заетите в тях лица	Брой предприятия	Брой предприятия	Брой предприяти
Код	Наименование		Брой/2019	Брой/2020	Брой/2021
VRC20	**Козлодуй**	Общо	523	504	4
		Микро до 9 заети	484	471	4
		Малки от 10 до 49	28	21	
		Средни от 50 до 249	..	..	
		Големи над 250	..	..	
VRC28	**Мизия**	Общо	152	152	1
		Микро до 9 заети	137	137	1

		Малки от 10 до 49	12	..		11
		Средни от 50 до 249	3	..		3
		Големи над 250	-	-		-
VRC35	**Хайредин**	Общо	90	93		84
		Микро до 9 заети	85	89		79
		Малки от 10 до 49	5	4		5
		Средни от 50 до 249	-	-		-
		Големи над 250	-	-		-

На територията на трите общини общият брой нефинансови предприятия за 2021 г. по данни от НСИ е 727, вкл. и земеделския сектор. Като най-голям дял в показател приходи от дейност традиционно е сектор „Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети“ поради големия брой икономически дейности включени в него, следван от „Хотелиерство и ресторантьорство“ и „Строителство“. Като най-голям дал по „стойност на активите“ е сектор А – „Селско, горско и рибно стопанство“.

По статут/големина на предприятията съгласно ЗМСП на територията на МИГ над 90% и за трите общини се определят като „микро“ – до 9 човека, което обуславя и големия интерес към мярката за инвестиции в земеделските стопанства, хранително-преработвателния сектор и неземеделските дейности, предложена от МИГ.

Въпреки разбираемо големия дял на „микро“ предприятия, на територията на трите общини има и „малки“ и „средни“ предприятия (Хайредин – 4 малки; Мизия – 11 малки и 3 средни; Козлодуй – 25 малки). Тези предприятия макар и малко на брой, дават своя принос и облик в местната икономика. Голяма част от тях при проведените информационни срещи и представяне на мерките и възможностите за финансиране, заявиха интерес по програма „Конкурентоспособност и иновации в предприятията“ като полезен инструмент за въвеждане на нови/иновативни практики и технологии в дейността си, които биха им дали пазарно предимство и увеличение на приходите и конкурентоспособността им.

Тук е важно да се спомене и присъствието на АЕЦ Козлодуй на територията на община Козлодуй. Това определя особено важното значение на предприятието като фактор за икономическа стабилност в регионален и в национален план. АЕЦ „Козлодуй”, със своите над 3706 служители, е един от най-големите работодатели в България. Този икономически „гигант“ дава голямо отражение на местната икономика и пазар на труда. Трудно могат да се остойностят ползите и пряката добавена стойност. Това е и фактор и предпоставка за развитие на сектора на услугите и някои производства за всички дейности на икономиката, което дава възможност за развитие на бизнес в периферията на АЕЦ.

Осигуряването на инвестиции за бизнеса в областта на здравеопазването и социалните услуги за преодоляване на множество здравни проблеми и предизвикателства в селските райони като достъпни, качествени, здравни и социални услуги също е припозната възможност и приоритет едновременно.

Земеделие, животновъдство и горско стопанство: Общините Козлодуй, Мизия и Хайредин са традиционно селскостопански общини, което се обуславя от добрите качества на почвите и благоприятните агро-климатични условия, както и огромната територия със земеделски земи – общо за трите общини над 80%. Селското стопанство е представено на територията на трите общини от своите традиционни подотрасли - растениевъдство и животновъдство, вкл. отглеждане на голям брой пчелни семейства. Все още много от стопанствата не разполагат с модерни технологии и техника, даващи пазарно предимство, увеличаващи продукцията и капацитета.

Територията на МИГ Козлодуй, Мизия и Хайредин се характеризира с ниска конкурентоспособност, намаляване на производството и ниска добавена стойност, което е най-ясно изразено в секторите на производство на зеленчуци, плодове, мляко и месо от преживни животни. Зеленчукопроизводството се отличава с рязко свиване на брутната продукция и намаляване на добавената стойност, което се дължи на ниската възвръщаемост и занижена норма на печалба. Основната причина за това е разпокъсаното и сравнително дребно производство, неспособно да постигне по-висока производителност, проблеми с напояването, липсата на съвременна техника, недостигът на работна ръка, липсата на организираност и затруднен достъп до пазара. Все по-важна роля в конкурентните условия започват да играят способността на производителя да разполага с нови технологии и иновативни решения, позволяващи му производство на продукция с нови качества и при по-добри ценови характеристики.

Тенденции в развитието на секторите за производство на зеленчуци, плодове и преживно животновъдство обуславят необходимостта от целенасочена подкрепа за преодоляване на основните предизвикателства в тези сектори, което би довело до увеличение на тяхната конкурентоспособност.

Развитието на модерно селско стопанство, внедряване на иновативни технологии, вкл. технологии за опазване на околната среда и адаптиране към климатичните промени, ВЕИ, др. се превръщат в основна нужда на стопанствата. Интегрирането на млади хора в земеделието и развитието на нови земеделски стопанства, които да носят добавена стойност към местната икономика и развитието на сектора като цяло, са идентифицирани и осъзнати цели и потребности, посочени от местните земеделски производители. Същата нужда от подкрепа показва и сектора на преработвателните предприятия в региона.

На територията на трите общини са регистрирани за 2022/2023 г. съгласно разпоредбите на Наредба № 3/29.01.1999 общо – 321 земеделски производители (ЗП), като са разпределени както следва: в община Козлодуй регистрирани ЗП – физически лица – 116, юридически лица - 19. За община Мизия регистрираните ЗП физически лица са 63, а юридическите лица са 30. За община Хайредин регистрираните физически лица са 81, а юридическите лица са 12. Към анализите на общините са приложени детайлни списъци на ЗП със съответните култури/животни, които отглеждат и тяхното местонахождение.

За 2023/2024 и 2024/2025 стопански години регистрираните ЗП за трите общини са общо 529, като регистрацията за 2025 г. не е приключила. От тях: 434 физически лица и ЕТ и

търговски дружества – 94 бр. и 1 кооперация. В анализа е представена информация за съответните култури, площи и животни.

Отчита се увеличение на броя на земеделските производители, което означава, че хората припознават този поминък като възможност за развитие, заетост, както и за доходност. Затова мерките, предложени за инвестиции в земеделските стопанства и хранително-преработвателния сектор са приоритетни и за трите общини.

Хранително-преработвателната промишленост/сектор е традиционен преработващ подотрасъл, който заема значимо място в структурата на промишлеността, и в местната, а и национална икономика. За земеделието, хранително-вкусовата промишленост се явява и основен пазар за реализация на продукцията, докато за самия преработвателен сектор, земеделието е източник на суровини и доходност. Влошават се условията за инвестиране, иновации и развитие на земеделското производство в този сектор и следователно за осигуряване на достатъчно количество качествена суровина за преработката. От ключово значение за повишаване на добавената стойност в този сектор е ефективната инвестиционна подкрепа за иновации и модернизиране на предприятията от сектора, измерена с коефициент на инвестиране.

Природни и културни забележителности и потенциал за развитие на туризма:

Със забележителното си археологично и културно наследство, оригинален фолклор и етнография, историческите забележителности с национално значение, и трите общини имат отлични предпоставки за развитие на културен екотуризъм и това е идентифицирано като специфична цел за развитие на местната общност.

Туризмът е едно от основните направления, което може и трябва да окаже положително влияние върху икономиката и на трите общини, които имат огромно културно – историческо наследство и множество паметници на културата и това е сред приоритетните отрасли за развитието им.

На територията на **община Козлодуй** има множество активни църкви и манастири, разположени на територията на цялата община. Някои от по-големите са: Църква „Света Троица" в Козлодуй – построена с дарения на населението и осветена на 08.09.1914 г., декларирана като архитектурно-художествен паметник с уникална дърворезба по иконостаса, проскинитарията и архиерейския трон; Църква „Успение Богородично" в село Хърлец. Хърлешкият храм е построен през 1884 година и е втората по възраст след бутанската в община Козлодуй. Призната е за паметник на културата; Църква „Св. Троица", село Гложене; Църквата „Св. Вознесение" в село Бутан – единствената двуетажна църква в България, със специфичен изнесен олтар. На първия етаж се помещава килийното училище. Тя е една от малкото неманастирски църкви с три камбани; Килийно училище – реставрирано и възстановено през 2021 г.

Други културно-исторически и туристически обекти от значение за община Козлодуй, са следните: Национален Исторически Музей – филиал „Параход Радецки". Корабът е единствения плаващ кораб-музей на Балканския полуостров; Историческа местност Ботев парк, с площ 10 ха – единствената защитена територия в общината по Закона за защитените територии. Паркът е разгънат край мястото, където през май 1876 г. Христо Ботев и

неговата чета слизат от парахода „Радецки”; През 1939 г. на Козлодуйския бряг признателни потомци издигат със собствени средства и труд внушителен паметник с барелеф на Христо Ботев; Оброчен каменен кръст – поставен е след Освобождението, белязал святото историческо място на слизането на Ботевите четници; Паметна плоча в чест на австрийския капитан Дагоберт Englender – чужденецът, проявил съпричастност към каузата за саможертва на българските четници, поставена през 2002 г.; Музей „Козлодуй – новата станция на България”, намиращ се непосредствено до паметника на Ботев на козлодуйски бряг – експозицията е разположена в четири помещения, като във всяка едно от тях е показана отделна тема от историята на гр. Козлодуй; Ботевият път, дълъг 120 км, следва точния маршрут на Ботевата чета от слизането ѝ на Козлодуйския бряг до връх Околчица във Врачанския Балкан. Пътят е маркиран с каменни знаци и две редици дръвчета. Около историческите места с паметни плочи и паметници, които бележат бойния път на четата, са оформени лесопаркове; Попово ханче, село Бутан – е една от най-старите запазени сгради в община Козлодуй, в която е отсядала Ботевата чета на път за Врачанския балкан; Археологическият резерват „Аугуста” е разположен на 4 км южно от село Хърлец – или около 10 км източно от град Козлодуй. Обявен е за паметник на културата през 1965 г., а през 1984 г. с Разпореждане на МС е обявен за археологически резерват, единствен до сега за Северозападна България; Аспарухов вал- започва от местността Килер баир. Построен е през VII век и е дълъг 32 километра; „Матеев геран“- Част от Мемориален комплекс „Ботев път". Тук, в малкия зелен кът на равната Златия Ботевите четници правят кратък отдих и утоляват жаждата си. Обявен за историческо място.

На територията на **община Мизия** културно-историческите забележителности също са внушителни, повечето от тях паметници на културата с национално значение. Някои от тях са: Мемориалният комлекс „Ботев път” – с. Софрониево – с национално значение; „Гърбов мост“ - с. Липница. Мостът е строен по време на завладяването на нашите земи от Римската империя, намиращ се до важния римски път „Via Singiduno usque ad Conctantinopolim per piram Danubii”. В по-късни времена, той е ремонтиран от българските мостари през Възраждането, като е запазена уникалната му римска технология и е единствения архитектурен свидетел на преминаването на Ботевата чета през нашия район на 17 май /29 май – нов стил/. Гърбавият мост е елемент от мемориалния комплекс „Ботев път” – обявен през 1993г. за групов исторически паметник на културата от национално значение; Средновековна църква „Св. Николай”- с. Софрониево. Нейното изграждане е започнало още по времето на Търновското царство и продължава до XIX век. Тя е единствената еднокорабна българска църква в равнината на Северозападна България, запазена до наши дни. Една част от старите стенописи в нея са запазени, но времето е дало отражение върху тяхното овехтяване. Според изкуствоведските проучвания, стенописите в църквата принадлежат на XVIII - XIX век. До църквата и около нея съществува добре запазен Некропол от кръстове /около 450 паметни знаци/, надписите върху които датират от XIV – XIX век. Около нея са открити основите на първото в селото килийно училище. Църквата е обявена за паметник на културата с национално значение; Праисторическо селище, м.

Денева могила – с. Софрониево; Средновековна крепост – с. Софрониево; Църква „Свето възнесение”- гр. Мизия; Паметник край с. Сараево - открит във връзка с честванията на 100 годишнината от освобождението на България от османско робство през 1978 г.; Каменов мост - паметник на загиналите при с. Сараево; Старата сграда на Община Мизия – гр. Мизия. Тя е разположена на централния площад „Свобода” и оформя представителната градска част. Сградата е двуетажна, със специфична архитектура, характерна за 30-те години на XX век, което я прави една от най-забележителните постройки и символ на града. През 2013 г. по европейски проект в емблематичната за гр. Мизия стара сграда на общината е обоснован Туристически, информационен и експозиционен център /ОТИЕЦ /. Строителството на сградата е започнало през 1927 г. и е продължило до 1940, а часовникът на кулата е монтиран през 60-те години на 20 век. Букьовският общински дом, както са го наричали прадедите, е построен изцяло с дарения и доброволен труд на населението. Плановете са изработени и дарени от инж. Марин Митов, син на председателя на Букьовския таен революционен комитет- Мито Цветков. Сега в тази сграда, в експозиционните зали, разположени на два етажа е съхранена историята на града и селищата от община Мизия. На първият етаж се намират заседателна и изложбена зала с мултимедийно оборудване, а експозициите са посветени на обявяването на бившето село Букьовци за град с името Мизия, на строителството на общинския дом и централния градски площад, на символите на града и общината- герб, знаме, печат, на знакови събития от нейната история и дейност, на революционното движение и борбата за освобождение на с. Букьовци от османско владичество. На вторият етаж в туристическия център са разположени 5 зали. В експозицията „Археология и Букьовско съкровище" може да се проследи древната ни история, а експонатите в нея са датирани от различни епохи- бронзова, старожелязна, римска. Най-ранните следи от появата на човека в околностите на Мизия са отпреди около 5 000 години. На Гральова могила и Милин камък са намерени следи от две селища на първобитните хора – каменни, кремъчни, костени и глинени съдове и оръдия на труда. В околностите на село Букьовци са намерени и много предмети от бронзовата епоха- 2-1 в. пр. Хр. По време на Старата и Новожелязната епоха /800-100 г. пр. Хр./ на територията на Мизия се е развивало голямо тракийско селище. Останки от него са намерени в местностите Средния връх, Милин камък, Татарлъка, Гладно поле, Рупите и др.; Букьовско сребърно съкровище - копие от него се съхранява в музея в гр. Враца. Букьовско сребърно съкровище, се съхранява Националния археологически институт с музей към БАН, в зала „Трезор", предназначена за експониране на съкровища с особено художествено и историческо значение.

Ранносредновековно селище с некропол, м. „Оряховски дол” – гр. Мизия; Средновековно селище /XII-XIV в./, м. „Селището” – гр. Мизия; Място на сражение на 28.04.1944 г. и лобно място на партизани и ятаци, м. „Припека” – с. Липница; Тракийско и антично селище, м. „Бряста” – с. Крушовица; Тракийско и антично селище, м. „Бъзович” – с. Крушовица; Ранносредновековно селище – с. Крушовица; Късноантично селище, м. „Лозята”/Тръстеник/ - с. Крушовица; Праисторическо селище, м. „”Чуката – с. Крушовица; Праисторическа крепост, Бурванска могила – с. Крушовица. На територията на град Мизия

има изградени 2 църкви: Църква „Свето Възнесение Христово” в гр. Мизия, построена през 1874 г. и Църква „Св. Св. Петър и Павел” гр. Мизия, построена с дарения и открита през 2000 г.

На територията на **община Хайредин** се намира Рогозенското съкровище – тракийско сребърно съкровище, открито в началото на 1986 година във врачанското село Рогозен. Това е най-голямото по своите размери съкровище, откривано на територията на България. Състои се от 108 фиали, 54 канички и 3 чаши, т.е. общо 165 предмета от сребро с висока проба, някои от които – позлатени. Поради различията в стила и изработката на съдовете, се счита, че са произведени по различно време и различни места, което прави датировката на съкровището сравнително широка: от края на 6 до първата половина на 4 век пр.н.е.. Предполага се, че съкровището е било притежание на местен тракийски владетелски род от времето на най-големия разцвет и мощ на тракийската култура и тракийските държави на Балканския полуостров. Голямата част от Рогозенското съкровище се съхранява в Регионален исторически музей във Враца, а 15 съда се намират на постоянен наем в Националния исторически музей в София. Съкровището тежи повече от 20 кг., изработено през V и VI в. пр. Хр. Върху няколко съда е изписано името на одриския цар Котис, а върху един – името на сина му Керсеблепт. Откриването на най-голямото съкровище в България именно в община Хайредин е сериозен лост за потенциалния имидж на общината като дестинация, предлагаща богато историческо наследство, ако същото бъде развито по атрактивен за туристите и полезен за местните жители начин.

На територията на община Хайредин се намират следните храмове и църкви, които допринасят за развитие на културния живот на населението и могат да бъдат част от туристическия облик на общината: Храм „Св. Параскева“ – с. Хайредин: построен през 1858 г. още преди да бъде призната официално независимостта на България. Християнският храм „Св. Параскева“ е осветен на 24 октомври 1862 г. На 14 октомври 2018 г. се честваха 160 години от построяването на храма; Храм „Св.Св. Кирил и Методий“ – с. Рогозен, построен през 1927 г. През 1940 г. е сключен договор с художника Илия Пефев от гр. София, който рисува иконостаса и изографисва храма. На 20 май 1941 г. храма е осветен. Храмът съществува и днес; Храм „Св. Царей“ – с. Манастирище: възстановен със съгласието и благословията на Епархийски съвет - гр. Враца и чрез инициативния комитет е отворен в Деня на Св. Царей – 21 май 2007 г., със светен курбан за здраве. Храмът е действащ и осветен на 19 април 2008 г.

Опазване на околната среда: Основните проблеми по отношение на опазването на околната среда на територията на трите общини са свързани с битовите отпадъци. Населението на територията на общините е 100% обхванато от системата за организирано сметосъбиране и сметоизвозване на битови отпадъци. Отпадъците от общините се извозват на регионалното депо за неопасни битови отпадъци - Оряхово. Общият поток битови отпадъци съдържа различни компоненти, които, ако не се третират правилно могат да

окажат вредно въздействие върху човешкото здраве и околната среда. В същото време в битовите отпадъци има редица подходящи за оползотворяване материали като хартия, метали, стъкло, пластмаса, биоразгради отпадъци и други. Количественият и качественият състав на отпадъците е един от основните показатели за определяне и оценка на системите и програмите за управлението им.
На територията и на трите общини не са изградени и внедрени системи за разделно събиране на масово разпространени отпадъци, отпадъци от опаковки и биоразградими отпадъци. Мерките по програма „Околна среда“ са идентифицирани като изключително полезни за населението и като стъпка към изграждане на по-отговорно и зряло общество по отношение на бит, здраве и качество на живот.

В приложения анализ са дадени статистически данни и информация за политиката, грижата и състоянието на околната среда за общините.

3.2. Идентифицирани групи от заинтересовани страни от изпълнението на стратегията за ВОМР лица на територията на МИГ:

В процеса на подготовка на СВОМР и по – специално при срещите, предварителните проучвания и анализите на възможностите, мерките и потенциала за развитие бяха идентифицирани и в голямата си част анкетирани следните заинтересовани лица и групи на територията на трите общини:

- **Нестопански сектор** в лицето на Читалища, като традиционни пазители на културата и самодейната дейност. На територията на трите община има общо 14 активни читалища, като в община Хайредин има 4 активни читалища – НЧ „Просвета 1909“, с. Хайредин, НЧ „Съзнание – 1912“, с. Михайлово, НЧ „Просвета - 1928“, с . Манастирище и НЧ „Просвета – 1925“ – с. Рогозен. На територията на община Мизия има 5 активни читалища - НЧ „Просвета – 1915“, гр. Мизия, НЧ „Просвета – 1899“, ц. Крушовица, НЧ „Пробуда – 1927“, с. Софрониево, НЧ „Отец Паисии – 1927“, с. Липница и НЧ „Христо Ботев – 29“, с. Войводово. На територията на община Козлодуй има общо 5 читалища – НЧХП – „Христо Ботев – 1879“, гр. Козлодуй, НЧ „Никола Йонков Вапцаров – 1927“, с. Хърлец, НЧ „Яким Деспотов – 1799“, с. Гложене, НЧ „Заря – 1911“, с. Бутан и НЧ „Будител – 1926“, с. Крива бара. Някои от тях бяха интервюирани в процеса на идентифициране на нуждите на територията. Почти всички НЧ имаха представители на проведените срещи и консултации, както и на обученията;
- **земеделски производители**. На територията на трите общини са регистрирани за 2023 г. съгласно разпоредбите на Наредба № 3/29.01.1999 общо – 321 земеделски производители (ЗП), като са разпределени както следва: в община Козлодуй регистрирани ЗП – физически лица – 116, юридически лица - 19. За община Мизия регистрираните ЗП физически лица са 63, а юридическите лица са 30. За община Хайредин регистрираните

физически лица са 81, а юридическите лица са 12. За 2023/2024 и 2024/2025 регистрираните ЗП са общо 529 бр.

Тъй като територията на МИГ Козлодуй, Мизия и Хайредин е предимно земеделска, което определя и земеделския облик на региона, то тази група е една от най-важните при изработване на СВОМР и идентифициране на интервенциите по СПРСР. По време на провежданите консултации най-много срещи се проведоха с тази група. Като основна нужда и ключов фактор за производителността се очерта нуждата от съвременна земеделска техника и внедряване на нови иновативни техники и технологии в земеделието, които водят до намаляване на ресурсите, вкл. време и труд, увеличаване на производителността, респ. и приходите.

- **Стопански сектор или представители на микро и малки предприятия**, осъществяващи икономическа дейност в сектора извън земеделския. На територията на трите общини общият брой нефинансови предприятия за 2021 г. по данни от НСИ е 727, вкл. и земеделския сектор. На територията на МИГ над 90% и за трите общини са микро – т.е. до 9 човека, което автоматично лимитира тяхното участие до интервенциите по СПРСР. Проведени бяха дълбочинни интервюта с няколко представители, които изразиха сходни виждания и проблеми. Много от тях припознаха интервенции за развитие на техния бизнес по СПРСР и като цяло оказват пълна подкрепа за СВОМР и на МИГ като изключително добър механизъм и инструмент за укрепване на местния малък бизнес, местната общност и развитие на региона, вкл. икономическо и социално.
- **Граждани** – проведени срещи със занаятчии (3), учители (7), представители на ромската общност (16), млади предприемачи, имащи желание да участват в СВОМР и да развиват собствен бизнес;
- **Безработни (особено младежи до 35 г.),** проведени срещи (4) и обсъждане възможностите за развитие и перспективите да започнат собствен бизнес или занаят, както и възможности за обучение в тази насока;
- **Представители на Публичния сектор от трите общини**, които най-общо представиха идеите за развитие и проекти, които могат да бъдат финансирани по интервенция „Малки по мащаби публична инфраструктура“. Обсъдиха се и възможностите по програма „Околна среда“ като добър механизъм за популяризиране ползите, вредите и въздействието на някои аспекти от човешката дейност върху здравето и живота на хората.

3.3. Наличие на уязвими и малцинствени групи на територията на МИГ и описание на техните потребности:

Като малцинствени и донякъде уязвими групи могат да се посочат малките етнически групи като ромите и турското население, които имат своите интегративни и социално икономически характеристики, които понякога изискват по-особено отношение. На територията на общините по последни данни на НСИ от последното преброяване 2021 г. - за община Козлодуй ромите са общо 1751 души, турското население – общо 30, друга принадлежност 64 и 579 души не могат да се определят или не желаят да отговорят. На

територията на община Мизия 490 души се определят като роми и 30 като турци, а 47 човека не могат да се определят. За община Хайредин няма специфична информация по етнически групи.

Друга идентифицирана уязвима група е групата на безработните лица, която по-същество оказва влияние на социално – икономическия живот на населението. Също към уязвимите групи спадат и хората с инвалидност и със специални образователни потребности.

Потребностите на изброените групи могат да се определят като: нужда от социални и помощни услуги, нужда от трудови посредници; квалификация и преквалификация и/или създаване на възможности за самостоятелна заетост, образователни нужди.

3.4. Анализ на силните и слабите страни, възможностите и заплахите на територията на МИГ:

Анализ на силните и слабите страни, възможностите и заплахите или SWOT-анализът като качествен аналитичен и прогностичен метод дефинира действието на вътрешните и външните фактори за развитие на общините и възможностите за избор на подходящи интервенции, които да залегнат в Стратегия за водено от общностите местно развитие, предложена от МИГ – Козлодуй, Мизия и Хайредин.

Основен инструмент при този анализ е общата матрица, отразяваща взаимодействието на вътрешните фактори (силни и слаби страни), и външните фактори (възможности и заплахи). След обстоен анализ на всички източници на информация и обработка на данните от анкетните карти, интервютата и проведените информационни срещи и публични обсъждания и събития, могат да се посочат следните силни и слаби страни, възможности и заплахи за територията на общините Козлодуй, Мизия и Хайредин.

I. Силни страни, общи за трите общини:

1. Природни ресурси

- Благоприятни природно-географски условия за земеделие;
- Съхранена и чиста околна среда, недокосната от тежка промишленост и/или други източници на замърсяване;
- Стратегическо местоположение в близост до границата с Румъния и най-големия транспортен коридор – р. Дунав, даващо предимство при търговия, трансгранично сътрудничество, културен обмен, туризъм;
- Наличие на пасища върху непродуктивни земи;
- Наличие на ценни културно-исторически обекти, природни феномени, представляващи ценен ресурс за развитието на алтернативен туризъм /познавателен, екотуризъм, културен туризъм, риболовен и др./;
- Значително биологично разнообразие на територията на трите общини, с наличие на уникални защитени видове;

2. Човешки ресурси и социална среда.

- Благоприятна за естественото възпроизводство и трудовото участие полова структура;
- Хармонични взаимоотношения между хората, задружно местно общество, желаещо да работи за развитие на региона си и за укрепване на местната икономика, конкурентоспособност, приобщаващо образование и развитие чрез всички мерки и форми;
- Богат културен календар с разнообразни културни прояви;
- Наличие на средища на културно развитие /културно-исторически паметници, читалища, религиозни храмове и др./

3. Стопански ресурси.
- традиции в селското стопанство;
- екологично чиста продукция в голямата си част поради липса на сериозни замърсители;

II. Слаби страни, общи за трите общини:

1. Човешки ресурси и социална среда.
- Трайно отрицателен естествен прираст;
- Бедност на голяма част от селското и немалка част от градското население;
- Икономическата активност е съсредоточена главно в общинските центрове;
- Делът на хората с висше и средно образование е по-нисък от средния за страната, а хората с основно и начално по-висок;
- Липса на квалифициран персонал за осъществяване на качествени туристически услуги;

2. Стопански ресурси.
- Надребнена собственост върху земята;
- Липса на реален пазар на земеделската земя;
- Липса на условия за развитие на фермерство от европейски вид;
- Раздробеност на животновъдните стопанства;
- Амортизирани производствени зони непривлекателни за нови инвестиции;
- Отсъствие на местни професионални сдружения – все още лицата от същия бранш се възприемат единствено като пряка конкуренция и се пренебрегва идеята, че чрез общи усилия могат да се постигнат по-добри резултати;
- Ниски доходи от селското стопанство;
- Все още земеделските производители изпитват големи затруднения при получаването на кредити, което се дължи на изискванията за тяхното обезпечаване;
- Богатият туристически потенциал не се използва пълноценно – липсва цялостен туристически продукт и функционална и реална стратегия, поради което интересът на туроператорските фирми е минимален;
- Липса на конкурентна и адекватна туристическа инфраструктура;

III. Като възможности, общи за трите общини, могат да бъдат посочени:
- Разработване и реализация на проекти, насочени към създаване на предпоставки за задържане на населението;
- Повишаване на доходите, подобряване на инфраструктурата и качеството на живот;

- Диверсификация на икономиката и осигуряване на работни места за задържане на икономически активното население;
- Добри условия за развитие на модерен и конкурентен аграрен сектор и хранително-вкусова промишленост;
- Затваряне на производствения цикъл чрез изграждане на малки хранително-вкусови предприятия и тяхното инвестиционно обвързване с развитието на определено земеделско производство;
- Възстановяване на съществуващи местни сортове и породи;
- Увеличаване на лозовите насаждения, както винени, така и десертни и разширяване на винопроизводството;
- Развитие на алтернативно земеделие;
- Развитие на социално земеделие;
- Изграждане на пазарна инфраструктура за пласмент и преработка на селскостопанската продукция, включително и пчелната;
- Създаване на система за научно и информационно обслужване на селското стопанство;
- Привличане на инвестиции в аграрния сектор, преработвателната промишленост и туризма;
- Създаване на алтернативна заетост;
- Големи възможности за развитие на културно-историческия и алтернативния туризъм;
- Формиране на местен туристически продукт, осигуряващ „разпознаваемост" на туристическия пазар;
- Създаване на нови икономически дейности и услуги, свързани с развитието на еко, селски, културен, ловен и риболовен туризъм;
- Професионална подготовка на заетите и безработни лица, ориентирани към изискванията на пазара на труда;
- Развитие на трансграничното сътрудничество с Румъния и Сърбия във всички сфери на социално-икономическия живот;
- По-активно включване на НПО в организиране обучения и реализиране на проекти за облагородяване на територията;

IV. Като заплахи, общи за трите общини, могат да бъдат посочени:

- Продължаващо намаляване на населението, обезлюдяване и увеличаване дела на хората в надтрудоспособна възраст;
- Нестабилни стопански структури в селското стопанство, ниско ниво на научно обслужване;
- Недостиг на инвестиционен капитал за обновяване и разширяване на производствата;
- Депопулация на населените места, поради липса на заетост;

- Задълбочаване на отрицателния миграционен баланс – миграциите главно на младите хора ще продължат да оказват и в бъдеще негативно влияние на останалите демографски параметри;
- Липса на квалифицирана работна сила в съответствие на пазара на труда;

Стратегията за водено от общностите местно развитие на общините Козлодуй, Мизия и Хайредин е насочена към използване силните страни, за да се неутрализират заплахите и опасностите, като се извлекат ползи от външните благоприятни възможности при намаляване на слабостите. При наличното съотношение на силните и слабите страни, възможностите и заплахите МИГ предлага Подсилващо развитие, което се основава на външно/вътрешни връзки и включва фактори и ключови ресурси, които вече съществуват в територията на общините. Основната цел е да подсилят силните страни с външни ресурси и да се използват тези силни страни за привличане на външни инвестиции. Такава стратегия се основава на приоритетно развитие на селското стопанство, туризма и малкия бизнес, а като необходим задължителен хоризонтален подход е развитието на човешките ресурси.

4.Цели на стратегията, включително измерими целеви стойности за резултатите, и съответните планирани действия: *(не повече от 10 страници)*

4.1. Цели на стратегията и приоритети за развитие на територията

Основните цели на Стратегията за водено от общностите местно развитие са свързани с подпомагане постигането на **хармонично, балансирано и устойчиво развитие на територията на МИГ Козлодуй, Мизия и Хайредин и подобряване качеството на живот на хората.**

Процесът на планиране търси баланса между различните аспекти на развитието (екологичен, териториален, икономически и социален) и между различните общности, социални групи, заинтересовани страни.

Стратегията се явява един от няколкото инструменти за развитието на региона, като е изцяло съобразена с всички други стратегически планове и програми, както и с възможностите на общините. Стратегическата част следва да се разглежда като динамична част, която има възможност да бъде допълвана и актуализирана съобразно промени в приоритетите на общините или на ниво национални програми, финансиращи местните стратегии за развитие или други елементи на обкръжаващата среда, оказващи влияние върху протичащите процеси и нагласите в общността. Дефинирането на визията, целите и приоритетите в Стратегията се основава на извършения социално - икономически анализ и проучванията, на откроените специфични особености в SWOT – анализа и на очакванията на хората за развитие на общините Козлодуй, Мизия и Хайредин. Същевременно е съобразена с основните цели и приоритети на политиката за развитието на селските райони на национално ниво. Формулираните цели и приоритети са съобразени с основните стратегически и планови документи, подготвени в Република България, Област Враца и

Общините Козлодуй, Мизия и Хайредин и имащи пряко отношение към развитието на територията на МИГ. Като обобщена представа за развитието на трите общини визията, представя желаното състояние в един дългосрочен период, отразявайки сравнителните предимства на общините в регионален и национален аспект. Заинтересованите страни се обединиха около следната визия за развитие на общините Козлодуй, Мизия и Хайредин:
Красива, модерна и балансирана територия със съхранени културно - исторически ценности и традиции, с конкурентоспособна местна икономика, основаваща се на силата и потенциала на региона, със запазена и здравословна околна среда, допринасяща за благополучието и високото качество на живот на населението.

Обща цел. Стратегията за водено от общностите местно развитие на МИГ Козлодуй, Мизия и Хайредин определя следната обща цел за периода 2023 – 2027г.:

Повишаване привлекателността на територията и подобряване качеството на живот на хората, чрез целенасочена подкрепа и мерки за развитие на конкурентоспособен земеделски сектор, създаване на възможности за развитие на бизнес, обучение и заетост на местното население, опазване на околната среда и изграждане на достъпна и модерна инфраструктура, популяризиране на местните природни дадености и традиции и развитие на гражданското общество.

Основни приоритети за развитие на трите общини до 2027 г, основани на Визията за развитие и Общата цел:

Приоритет I: Засилване на пазарната ориентация и повишаване на конкурентоспособността на земеделския и хранително-преработвателния сектори, чрез поставяне на по-голям акцент върху технологиите и цифровизацията, въвеждането на иновативни практики, щадящи околната среда и природата.
Приоритет II: Подкрепа за развитие на конкурентоспособен местен бизнес, занаятчийство и устойчив туризъм с акцент чиста околна среда и популяризиране красотата на местната природа и културно – историческите обекти.
Приоритет III: Подобряване на инфраструктурата, жизнената среда и качеството на живот на жителите на общините, вкл. създаване на възможности за допълващо образование, обучение и заетост на хората;
Приоритет IV: Изграждане на капацитет за управление на проекти на местната общност.

Специфична цел 1: Развитие на устойчиви и конкурентоспособни земеделски и хранително-преработвателен сектори;
Специфични подцели:
- Ускоряване на модернизацията и технологично обновяване на малките и средни стопанства (за всички сектори на селското стопанство);

- Повишаване на ефективността, подобряване на пазарната ориентация и реализацията на по -висока добавена стойност в стопанствата и в предприятията от преработвателния сектор;
- Модернизация и внедряване на иновации и цифровизация в устойчиви стопанства, и създаване на условия за обмен на знания, иновации;
- Производство на енергия от възобновяеми източници от селското стопанство (от водна, вятърна, слънчева, геотермална енергия и остатъчна/отпадъчна биомаса от селското стопанство);
- Привличане и подкрепа на млади земеделски стопани, както и стимулиране на малките такива и улесняване на устойчивото развитие на стопанска им дейност;
- Развитие на алтернативно земеделие, вкл. социално;

Специфична цел 2: Развитие на конкурентоспособен неземеделски местен бизнес, вкл. занаятчийство и развитие на туризма в региона.
Специфични подцели:
- Улесняване развитието на стопанска дейност и подпомагане стартирането на стопански и неземеделски дейности, вкл. подобряване на здравните и социалните услуги;
- Стимулиране на иновативни и/или технологично интензивни производства и развиване на дейности във всички сектори на икономиката/индустрията и на ИКТ, които да допринасят за повишаване на добавената стойност;
- Диверсификация на икономическата дейност. Стимулиране на нови производства в областта на биоикономиката, кръговата икономика, други щадящи околната среда дейности;
- Стимулиране развитието на туризма, традициите и популяризиране на културно - историческите обекти, вкл. стимулиране на творческите индустрии;

Специфична цел 3: Повишаване привлекателността на общините и подобряване на условията за живот на територията им.
Специфични подцели:
- Подобряване на публична инфраструктурата и технико-комуникационните системи в общините Козлодуй, Мизия и Хайредин;
- Подобряване и облагородяване на публичните пространства чрез: изграждане или обновяване на паркове, градинки, улично озеленяване, детски площадки и спортни съоръжения;
- Подобряване енергийната ефективност на сгради, стопанисвани от общините;
- Подобряване на състоянието на образователната инфраструктура;
- Подобряване на културно - историческите обекти;
- Създаване на условия за обучение, заетост, интеграция на хората от региона.

Специфична цел 4: Изграждане на капацитет за управление на проекти на местната общност.

Специфични подцели

- Обучение на екипа на МИГ и на всички заинтересовани страни за финансиращите фондове, институции, регулаторна рамка, обучения за проектния цикъл, дейностите по управление, мониторинг, оценка, контрол и пр;
- Участие в обучения, семинари, конференции и други събития на екипа на МИГ, членовете на УС, ОС и др. заинтересовани страни за изграждане на капацитет за развитие и управление на проекти, планове, стратегии;
- Сътрудничество и обмяна на опит за изграждане на капацитет с други МИГ, както от България, така и от ЕС.

4.2. Измерими целеви стойности за резултатите (индикатори):

4.2.1. Индикатори за цялостното прилагане на стратегията за ВОМР – задължителни и специфични за МИГ:

Индикаторите за резултат, като важен управленски инструмент, са от ключово значение за измерване на ефективността и ефикасността на Стратегията, както и за корекции при планирането на мерките и съответните действия.

За целта на Стратегията за водено от общностите местно развитие са показани само индикаторите по мерките, финансирани от СПРЗСР, без да са включени индикаторите по програмите, даващи т.нар. допълващо финансиране.

МИГ Козлодуй, Мизия и Хайредин определят като основни индикатори за Стратегията си за водено от общностите местно развитие следните:

1. “Нови работни места по подкрепените проекти“ – 26 брой (минимум);
2. „Свързани европейски селски райони: Дял на населението в селските райони, ползващо се от подобрения достъп до услуги и инфраструктура чрез инвестиции от ОСП“ – 40 %;
3. „Насърчаване на социалното включване: Брой лица, обхванати от проекти, свързани с подкрепа на дейности за социално включване“ – 3;
4. „Брой лица, включени в дейности по обучения, информационни срещи и семинари и други дейности, свързани с трансфер на знания“ – 1 500.

4.2.2. Индикатори по мерки

МЯРКА 1: „ИНВЕСТИЦИИ В ЗЕМЕДЕЛСКИТЕ СТОПАНСТВА И ПРЕДПРИЯТИЯТА ОТ ХРАНИТЕЛНО-ПРЕРАБОТВАТЕЛНИЯ СЕКТОР“

Вид индикат	Индикатор	брой	Източник
Изходен/общ	Подадени проекти	16	База данни МИГ
	Одобрени проекти	15	База данни МИГ
	Сключ. договори	15	База данни МИГ

	Успешно прикл. пр.	15	База данни МИГ
Резултат	Създадени раб места, в т.ч. - жени - хора в неравност. положение - малцинства -	8 (мин.) 4	База данни МИГ/отчети
	Сума на инвестициите/лв,	1 млн.лв	База данни/финлен отчет
	- ДМА	800 к лв.	База данни/ф. отчети
	- ДНА	200 к. лв	База данни/ф.отчети
	Въведени иновации/бр.	10	База данни/ф.отчети
	Въведени стандарти	1	База данни/ф.отчети
	Проекти за опазване компо-нентите на околната среда/ВЕИ, енерг. ефективност	8	База данни/ф.отчети

МЯРКА 2: „ИНВЕСТИЦИИ ЗА НЕСЕЛСКОСТОПАНСКИ ДЕЙНОСТИ „

Вид индикат	**Индикатор**	**Бр.**	**Източник**
Изходен/общ	Подадени проекти	12	База данни МИГ
	Одобрени проекти	10.	База данни МИГ
	Ключ. договори	10	База данни МИГ
	Успешно прикл. пр.	10	База данни МИГ
Резултат	Създадени раб места	6	База данни МИГ/отчети
	- жени - хора в неравност. положение	3	
	- малцинства		База данни /финален отчет
	Сума на инвестициите/лв.	900 000	База данни /финален отчет
	- ДМА	800 000	База данни/ф. отчети
	- ДНА	100 000	База данни/ф.отчети
	Въведени иновации	5	База данни/ф.отчети
	Социални/здравни услуги	2	База данни /финален отчет
	Туризъм	3	База данни /финален отчет

МЯРКА 3: „ИНВЕСТИЦИИ В ОСНОВНИ УСЛУГИ И ДРЕБНА ПО МАЩАБИ ИНФРАСТРУКТУРА“

Вид индикат	**Индикатор**	**Бр.**	**Източник**
Изходен/общ	Подадени проекти	12	База данни МИГ
	Одобрени проекти	12	База данни МИГ
	Ключ. договори	12.	База данни МИГ
	Успешно прикл. пр.	12	База данни МИГ
Резултат	Създадени раб места	6	База данни МИГ/отчети
	- жни - хора в неравност. положение - малцинства		
	Сума на инвестициите/лв.	2 млн.лв.	База данни/финален отчет
	- ДМА	1,5 млн.лв	База данни/финален отчет
	- ДНА	500 000 лв.	База данни/финален отчет
Въздействие	Бр. бенефиц. на услуги	10 000	База данни/ф.отчети

МЯРКА 4.1: „СЪТРУДНИЧЕСТВО И ПОДГОТВИТЕЛНИ ДЕЙНОСТИ ЗА НЕГО“

Вид индикат	**Индикатор**		**Източник**
Изходен/общ	Подадени проекти	4	База данни МИГ
	Одобрени проекти	4	База данни МИГ
	Ключ. договори	4	База данни МИГ
	Успешно прикл. пр.	4	База данни МИГ
Резултат	Създадени раб места	6	База данни МИГ/отчети
	- жени - хора в неравност. положение - малцинства		
Въздействие	Брой ползватели/засегнати общо	20 000	База данни МИГ/финален отчет
	Брой създадени съвместен съвместен продукт/услуга	3	База данни МИГ/финален отчет

4.3. Планирани дейности за постигане на целите и приоритетите на стратегията

Планираните дейности на МИГ Козлодуй, Мизия и Хайредин за превръщане на целите в действия включват няколко логически и взаимосвързани етапа, подредени във времева последователност. Реализацията на целите на стратегията за Водено от общностите местно развитие започва със сключване на договор за нейното финансиране.

Първият етап на превръщане на целите в действия включва сключване на договорите с екипа на МИГ и започване на реална работа по изпълнение на целите на СВОМР. Втората стъпка е разработване на реалистичен план – график, актуализиран и съобразен с времето, когато се сключи договора с МЗХ/ДФЗ за финансиране на СВОМР. Задължително условие е разписване и приемане от УС Процедурен наръчник на МИГ (който включва изготвяне на всички документи, както и обучения на служителите на МИГ, обучения на външни експерти (оценители) пр. и План за информация и публичност, който включва обучения на бенефициенти и разяснителни кампании по места за всяка дейност и мярка. Изготвянето на тези базови документи се предвижда да стане до четири месеца след ефективното стартиране работата на МИГ Козлодуй, Мизия и Хайредин по СВОМР.

Вторият етап включва стартирането на поканите за прием. Най – напред ще се публикуват/отворят интервенциите за земеделските стопани, както и общинските, които изискват повече подготовка на документацията, а и са определени като приоритетни за постигане целите на СВОМР. Това ще бъде обсъдено и решено от УС, както и други заинтересовани страни. Предвижда се мерките да се постоянно отворени, т.е. без краен срок за кандидатстване, като на всеки 4 месеца и/или на получени повече от пет проекта се организира Комисия по оценка, която ще извърши оценката на получените проектни предложения до момента. Смята се, че това ще улесни гражданите и ще се избегне стреса по сроковете и подготовката на проекти за определен период. Междувременно ако се установи, че така предложения механизъм и методология не са ефективни, ще се коригира с цел оптимално удобство за хората и постигане целите на СВОМР. Паралелно с този етап започват и масирани информационни кампании по места и обучения за потенциалните бенефициенти по съответните мерки. Информационните кампании имат за цел да информират населението от територията на МИГ за началото на изпълнение на Стратегията за водено от общностите местно развитие и възможностите, които тя предлага за развитие на бизнес, предприемачество, др., като се наблегне на конкретните процедури, условия, стъпки за участие. Консултациите ще подпомогнат усилията на потенциалните бенефициенти за кандидатстване по СВОМР и за изготвяне на проектни предложения. Обученията също ще бъдат насочени към повишаване на административния капацитет на МИГ, включително обучение на комисиите по оценка. Комисиите по оценка трябва да познават прилежащите нормативни документи, както и на МЗХ/ДФЗ.

Организацията на документооборота на МИГ е от основно значение за успешното прилагане на стратегията за ВОМР, тъй като ще осигурява прозрачност и проследимост на прилагане на процедурите за работа на всички звена на МИГ и ще документира процесите, свързани с изпълнението на стратегията. Документацията на МИГ ще осигурява необходимата база данни за взимане на правилни управленски решения от страна на УС и ОС, както и ще следи за постигане на целите и индикаторите по мерки и общо за СВОМР.

Следващ етап или по-скоро паралелен, след сключване на АДБВП и реално стартиране изпълнението на проектите е проследяване изпълнението на проектите - мониторинг и контрол - посещения на място. Ако има идентифицирани проблеми се представят на Изпълнителния директор, а той след анализ на проблемите и оценка на степента на риска от неизпълнение на проект/индикатор/мярка, уведомява УС и предлага корективни мерки.
Хоризонтални действия - текуща и междинна оценка на стратегията, отчитане на мнението на бенефициентите и заинтересованите страни относно изпълнението на Стратегията. Текущи анализи на данните по изпълнение на СВОМР и взимане на съответните управленски решения за предприемане на съответните действия, ако е необходимо. Тези действия се предвиждат от един до два пъти годишно с оглед преценка на ситуацията и взимане на управленски решения ако е необходимо.
Текущи информационни събития и кампании, обучения, консултации, срещи с гражданите и заинтересованите страни.
Предвиждат се текущи обучения на екипа на МИГ и органите на МИГ – УС и ОС когато е необходимо или когато самите органи на МИГ преценят, че има нужда от такива.
Предвижда се постоянно обмяна на опит с други МИГ от България, както и с МИГ от ЕС, изхождайки от това, че МИГ Козлодуй, Мизия и Хайредин не е изпълнявала Стратегия за местно развитие и би могла да черпи опит по основните дейности на МИГ.

5. Описание на мерките: *(не повече от 4 страници за всяка мярка)*

Мерки и дейности, финансирани от ЕЗФРСР:

Като един от двигателите на местната икономика и с голям принос в развитието на региона е земеделският сектор и приоритетното му осъвременяване и развитие.
Секторът е традиционен за територията с множество доказани през годините високи икономически показатели и потенциал. Затова **и специфична цел 1: „Развитие на устойчиви и конкурентоспособни земеделски и хранително-преработвателен сектори;“** е със специално внимание и значение при планирането на интервенциите. Тук са заложени интервенциите с най-голям принос за постигане на тази подцел:

1. СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1: „РАЗВИТИЕ НА УСТОЙЧИВИ И КОНКУРЕНТОСПОСОБНИ ЗЕМЕДЕЛСКИ И ХРАНИТЕЛНО-ПРЕРАБОТВАТЕЛЕН СЕКТОРИ“

След проведени консултации, направен анализ на рисковете относно изпълнението на СВОМР, както и времевата рамка за изпълнение, МИГ взе решение мерките определени в проекта на стратегия през 2023 г. насочени към инвестиции в земеделските стопанства и преработвателния сектор, да бъдат компилирани в една обща мярка за инвестиции в сектора на земеделието и преработвателния сектор - „ИНВЕСТИЦИИ В ЗЕМЕДЕЛСКИТЕ

СТОПАНСТВА И ПРЕДПРИЯТИЯТА ОТ ХРАНИТЕЛНО-ПРЕРАБОТВАТЕЛНИЯ СЕКТОР“, която да е с най-голяма тежест.

МЯРКА 1: „ИНВЕСТИЦИИ В ЗЕМЕДЕЛСКИТЕ СТОПАНСТВА И ПРЕДПРИЯТИЯТА ОТ ХРАНИТЕЛНО-ПРЕРАБОТВАТЕЛНИЯ СЕКТОР“

Мярката има за **цел** подобряване на цялостната дейност, икономическата ефективност и конкурентоспособността на земеделските стопани и на предприятията от хранително-преработвателната промишленост чрез:
- по-добро използване на факторите за производство;
- въвеждане на нови продукти, процеси и технологии;
- подобряване на качеството и безопасността на храните и тяхната проследяемост;
- подобряване опазването на околната среда.

Допустимите дейности ще бъдат насочени към модернизация и механизация, свързана с намаляване на производствените разходи и ресурси, повишаване производителността на труда и конкурентоспособността и опазване на околната среда. Дейностите ще бъдат пряко свързани с:
- производството на селскостопански продукти включени в приложение I на Договора за функционирането на Европейския съюз или памук, с изключение на риба и рибни продукти;
- дейности в земеделските стопанства, насочени към опазване на компонентите на околната среда за биологично производство и прецизно/интелигентно/цифрово земеделие;
- дейности за преработката и/или маркетинг /предлагането на пазара на продукти/, описани в Приложение I на Договора за функциониране на Европейския съюз и памук в следните сектори: мляко и млечни продукти, включително яйца от птици; месо и месни продукти; плодове и зеленчуци, включително гъби; пчелен мед; зърнени, мелничарски и нишестени продукти; растителни и животински масла и мазнини; технически и медицински култури, включително маслодайна роза и билки; готови храни за селскостопански животни; гроздова мъст, вино и оцет;
- дейности за преработка на селскостопански продукти, насочени към опазване на компонентите на околната среда и свързани с преработката на сертифицирани биологични продукти;

Допустимите разходи са основно свързани с разходи за материални и нематериални дълготрайни активи пряко свързани с производството и дейността на кандидатите. Пример са;
- строително-монтажни работи за изграждане, ремонт, реконструкция, преустройство, поддръжка или възстановяване;
- закупуване на нови машини, съоръжения, оборудване и обзавеждане, включително безпилотни летателни системи и прилежащия към тях инвентар;
- общи разходи, свързани с основните разходи по проекта като хонорари на архитекти, инженери и консултанти, предпроектни проучвания, придобиване на патентни права и

лицензи, авторски права и строителен надзор в размер на до 12% от общия размер на допустимите разходи по проектното предложение;
- компютърен софтуер;
- специализирани превозни и транспортни средства, свързани с основната дейност на проекта;
- основни земеделски инвестиции, когато са свързани със социално земеделие и/или такива, свързани с колективни инвестиции.
- закупуване на земя на стойност до 10 % от общите допустими разходи за съответната операция, свързани с основната дейност на проекта;
- закупуване на сгради на стойност до 10 % от общите допустими разходи за съответната операция, свързани с основната дейност на проекта;
Всички разходи, които не са недопустими съгласно чл. 73 от Регламент (ЕС) № 2021/2115 и чл. 64 от Регламент (ЕС) № 2021/1060, глава 5 „Финансово управление и контрол“, раздел I от ЗУСЕФСУ и ПМС № 86 от 2023 г., както и допълнително определените от МЗХ относно недопустимостта на разходите свързани със СВОМР.
Инвестициите могат да бъдат следните (не само):
- Инвестиции, пряко свързани с енергийната ефективност на стопанствата. Изграждане на инсталации за ВЕИ за производство на енергия за собствено потребление, включително такива използващи биомаса;
- Инвестиции в системи и оборудване /включващи софтуер и/или хардуер/ за събиране, обработка и анализ на данни и информация от различните фази по отглеждане, производство, съхранение и продажба на селскостопански продукти /животински и растителни/;
– Система за идентификация на животни, навигационни системи, GPS устройства, контролери, датчици и уреди за контрол, дронове, метеорологични станции и датчици, и др. със сходно предназначение;
- Инвестиции в цифрови устройства и оборудване за внедряване в различни видове земеделска техника, които подобряват процеса по отглеждане на селскостопанските култури и намаляват обема на използваните торове, препарати и други ресурси използвани в производството – GPS устройства, автоматични управления, контролери, датчици и уреди за контрол на пръскането, торенето, обработките, торове и ПРЗ в почвите, за контрол и управление на обработките на почвата и др. със сходно предназначение.
- Инвестиции свързани с изграждане/модернизиране/оборудване в земеделското стопанство на автоматизирани/роботизирани системи използвани в отделните фази по отглеждане на животни / хранене, доене, поене, почистване, дезинфекция и др./, вкл. прилежащ към тях софтуер.
- Инвестиции свързани с изграждане/модернизиране/оборудване в земеделското стопанство на автоматизирани/роботизирани системи използвани в отделните фази /по отглеждане и прибиране на селскостопанските култури/. Оранжерии с електронно управление на микроклимата, прецизно дигитално напояване, торене, растителна защита за производство на плодове и зеленчуци с високо качество.

- Инвестиции свързани с изграждане/модернизиране/оборудване в земеделското стопанство на автоматизирани системи и съоръжения за подготовка на продукцията за продажба, които се използват за една или комбинация от дейности, свързани с почистването, подготовката за съхранение, съхранението, сортирането, маркирането и опаковането селскостопански продукти, вкл. прилежащ към тях софтуер;
- Инвестиции в специфично оборудване и/или апаратура в земеделското стопанство, която модернизира съществуващи в практиката машини, съоръжения, оборудване, апаратура.

Обхват на мярката – територията на МИГ Козлодуй, Мизия и Хайредин.

Допустими бенефициенти:

1. **Земеделски стопани с минимум стопански производствен обем (СПО) 8000 евро, които са**:

- физически лица или юридически лица регистрирани по ТЗ или ЗК;
- регистрирани като земеделски стопани по ЗПЗП от най-малко 36 месеца преди кандидатстването за подпомагане и да не са прекратявали своята дейност в този период;
- да имат приход/доход от земеделска дейност и/или приход/доход от услуги директно свързани със земеделска дейност и/или преработка на земеделска продукция и/или участие и подпомагане по схемата за единно плащане на площ и/или публична финансова помощ за извършваната от тях селскостопанска дейност;

2. **Земеделски стопани, представители на много малки земеделски стопанства със стопански производствен обем (СПО) до 8000 евро**:

- физически лица, навършили 18 години.
- еднолични търговци (ЕТ), еднолични дружества с ограничена отговорност (ЕООД) и дружества с ограничена отговорност (ООД), регистрирани по Търговския закон. кооперации, регистрирани по Закона за кооперациите.
- регистрирани като земеделски стопани по реда на Наредба №3 от 1999 г.
- започнали да отглеждат животни в собствен/нает животновъден обект и/или да стопанисват земя с цел производството на земеделска и животинска продукция.
- са микропредприятия или малки предприятия по смисъла на чл. 3, ал. 2 и 3 от Закона за малките и средните предприятия.

3. **Млади земеделски стопани.** Младият земеделски стопанин се приема за такъв, когато установява за пръв път земеделско стопанство в качеството си на ръководител на съответното стопанство. Това могат да бъдат:

- физически лица от 18 до 40 години включително към датата на кандидатстване пред МИГ;
- еднолични търговци (ЕТ) от 18 до 40 години към датата на кандидатстване пред МИГ;
- еднолични дружества с ограничена отговорност (ЕООД) – микропредприятия или малки предприятия по смисъла на чл. 3, ал. 2 и 3 от Закона за малките и средните предприятия (ЗМСП), регистрирани по Търговския закон. Собственик на капитала и

управител да е на възраст между 18 и 40 години към датата на кандидатстване пред МИГ;

- да са регистрирани за първи път като земеделски стопани (до 24 месеца) по реда на Наредба № 3 от 1999 г. за създаване и поддържане на регистър на земеделските стопани и да имат икономически размер на стопанството, измерен в стандартен производствен обем (СПО) минимум 8000 евро.

4. **Нови земеделски стопани**. Новият земеделски стопанин се приема за такъв когато
- когато установява за пръв път земеделско стопанство в качеството си на ръководител на съответното стопанство. Това могат да бъдат:
- физически лица от 41 до 65 години включително към датата на кандидатстване пред МИГ;
- еднолични търговци (ЕТ) от 41 до 65 години към датата на кандидатстване пред МИГ;
- еднолични дружества с ограничена отговорност (ЕООД) – микропредприятия или малки предприятия по смисъла на чл. 3, ал. 2 и 3 от Закона за малките и средните предприятия (ЗМСП), регистрирани по Търговския закон. Собственикът на капитала и управителят да са едно и също лице и да е на възраст между 41 и 65 години към датата на кандидатстване пред МИГ;
- да са регистрирани за първи път като земеделски стопани не повече от преди 12 месеца по реда на Наредба № 3 от 1999 г. за създаване и поддържане на регистър на земеделските стопани и да имат икономически размер на стопанството, измерен в стандартен производствен обем (СПО) минимум 8000 евро.;

5. Предприятия от хранително-преработвателния сектор:

Кандидатите от този сектор трябва да са регистрирани по Търговския закон или Закона за кооперациите и да са:

- земеделски стопани;
- признати групи или организации на производители;
- еднолични търговци и юридически лица;
- да извършват дейност в следните сектори: мляко и млечни продукти, включително яйца от птици; месо и месни продукти; плодове и зеленчуци, включително гъби; пчелен мед и пчелни продукти с изключение на производство, преработка и/или маркетинг на продукти, наподобяващи/заместващи пчелен мед и пчелни продукти; зърнени, мелничарски и нишестени продукти с изключение на производство, преработка и/или маркетинг на хляб и тестени изделия; растителни и животински масла и мазнини с изключение на производство, преработка и/или маркетинг на маслиново масло; технически и медицински култури, включително маслодайна роза, билки и памук, с изключение на производство, преработка и/или маркетинг на тютюн и тютюневи изделия, захар и сладкарски изделия; готови храни за селскостопански животни (фуражи); гроздова мъст, вино и оцет.

Всички кандидати трябва да имат регистрация (адресна за ФЛ и/или седалище за ЮЛ) на територията на МИГ Козлодуй, Мизия и Хайредин.

Интензитет на безвъзмездната финансова помощ:

- до 65% от общия размер на допустимите разходи за кандидатите по т.1, т. 4 и т.5
- до 80 % за кандидати – млади земеделски производители – по т. 3;
- до 85% за много малки земеделски стопанства – по т.2.

Кандидатите сами определят в коя категория попадат, като могат да изберат само една категория и могат да подадат само едно проектно предложение.

Минимален размер на допустимите разходи за един проект е левовата равностойност на 5000 евро;

Максимален размер на допустимите разходи за един проект е левовата равностойност на, както следва:

- до 100 000 евро за кандидати по т.1 и т.3 и т.4 и т.5

- до 25 000 евро за кандидати по т.2

Детайлните условията за допустимост (и недопустимост) с конкретните доказателствени документи за тях се публикуват при отваряне на приема по мярката. За да се допуснат до техническа и финансова оценка кандидатите и проектните предложения трябва да отговарят на критериите за допустимост в цялост.

Критерии за оценка и тежест на показателите:

ПОКАЗАТЕЛ	ТОЧКИ
Проекти от стопанства за производство на биологични продукти; (100% от стопанството/продукцията трябва да се сертифицира като „биологично“)	**10**
Проекти от стопанства „в преход към биологично производтсво“. (100% от стопанството/продукцията трябва да е насочено към сертифициране към биологично земеделие/производство“.	**5**
Предложението за инвестиция се изпълнява в чувствителните сектори (Чувствителни сектори -"Плодове и зеленчуци","Животновъдство","Етеричномаслени и медицински култури".	**5**
Инвестициите по проекта водят до повишаване на енергийната ефективност на земеделското стопанство или в преработвателното предприятие.	**10**
Инвестициите по проекта са иновативни за региона и/или страната и/или включват инвестиции попадащи в обхвата на цифровизация, опазване на околната среда или справяне с климатичните промени. (Иновация е практическото прилагане на нови продукти, услуги, процеси и бизнес модели, с цел подобряване или прекъсване на съществуващи модели или приложения или създаване на нови решения)	**10**
Проектът създава заетост	**5**
Проектът включва/създава „социално земеделие“	**5**
ОБЩО	**50**

Проекти, получили минимум 10 т. на критериите за оценка се класират в низходящ ред и се финансират до изчерпване на наличния бюджет по мярката.

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2: „РАЗВИТИЕ НА КОНКУРЕНТОСПОСОБЕН НЕЗЕМЕДЕЛСКИ МЕСТЕН СЕКТОР, ВКЛ. ЗАНАЯТЧИЙСТВО И РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА В РЕГИОНА“

Специфична цел 2 от Стратегията за водено от общностите местно развитие на МИГ Козлодуй, Мизия и Хайредин ще бъде постигната чрез стимулиране на бизнеси и предприемачеството във всички сектори на местната икономика извън земеделския.
За постигането и целенасочено адресиране на тази специфична цел МИГ предвижда и допълващо финансиране по програма „Конкурентоспособност и иновации в предприятията“ 2021 – 2027, което е представено в Приложение съгласно чл. 17, ал. 2 на ПМС 494/2024 г. за кандидатстване за допълващо финансиране по Програма „Конкурентоспособност и иновации в предприятията“ 2021-2027 г.
По Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони 2023 – 2027 МИГ определя като ключова за стимулиране, развитието и създаване на неземеделски дейности с приоритет туризъм, социални и здравни услуги, ИКТ, занаяти, вкл. творческите, мярка:

МЯРКА 2: „ИНВЕСТИЦИИ ЗА НЕСЕЛСКОСТОПАНСКИ ДЕЙНОСТИ „

Цел на мярката: Развитие на бизнес и предприемачество в различни сектори на икономиката извън земеделския, за дейности, услуги и продукти, които не са включени в Приложение I от Договора за функциониране на Европейския съюз, както и дейности, които са насочени към развитието на занаяти.
Предвижда се предоставяне на подкрепа за инвестиции за развитие на икономически дейности, което от една страна ще стимулира развитие на малък бизнес, а от друга ще спомогне стопанствата да се диверсифицират към други неземеделски дейности и да минимизират риска от нестабилност на доходите. Чрез тази интервенция ще се постигне и стимулиране на иновативни или технологично интензивни производства и развиване на дейности в секторите на туризма, информационните услуги, здравни и социални услуги и други, които да допринасят за повишаване на добавената стойност. Подкрепата за инвестиции в информационния и технологичен сектор и създаването на творчески продукти могат да бъдат двигатели за създаване на работни места в областта на технологично управление, на технологии за дистрибуция, с цифровите технологии, информационни продукти за автоматизация и роботизация на производствени процеси и др. В икономическо отношение, община Козлодуй заема определено и важно място в икономиката не само за община Козлодуй, не само за област Враца, но и за страната, а даже и на международно ниво. Това се дължи основно на развитието на енергетиката, в лицето на атомната електроцентрала „АЕЦ Козлодуй“ ЕАД. АЕЦ е единствената атомна централа в България и най-големият производител на електрическа енергия в страната. Това

определя особено важното значение на предприятието като фактор за икономическа стабилност в регионален и в национален план. АЕЦ „Козлодуй”, със своите над 3706 служители, е един от най-големите работодатели в България. Като един от най-големите държавни структури и съответно работодатели, този икономически „гигант“ дава голямо отражение на местната икономика и пазар на труда. Трудно могат да се остойностят ползите и пряката добавена стойност. Това е и фактор и предпоставка за развитие на сектора на услугите за всички дейности на икономиката, което дава възможност за местното население да развива малък бизнес в периферията на АЕЦ.

Осигуряването на инвестиции за бизнеса в областта на здравеопазването и социалните услуги за преодоляване на множество здравни проблеми и предизвикателства в селските райони като достъпни, качествени, здравни и социални услуги също е приоритет.

Микропредприятията са над 90% от предприятията на територията на МИГ и са ключова предпоставка за наличието на конкуренция и работещи пазари, а оттам и за цялостното икономическо развитие на региона. Те са най-развити в секторите „Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети, „Хотелиерство и ресторантьорство и „Транспорт, складиране и пощи“. Инвестирането в микропредприятия в информационния и технологичен сектор и създаването на творчески продукти, могат да бъдат двигатели за създаване на работни места и допълнително развитие на региона. Икономическото развитие следва да улесни стопанската дейност и да стимулира дейности за насърчаване на местната конкурентоспособност, постигане на жизненост на населените места и качеството и стандарт на живот. От друга страна селският туризъм се развива през последните години и постепенно започва да конкурира традиционните видове туризъм изобщо в България. За населените места, които притежават природни, исторически, културни и екологични дадености, каквито са територииите на МИГ, туризмът се превръща в икономическа дейност, която може да оживи местната икономиката. Подходящо е да се развиват алтернативни форми на туризъм, творчески занаяти, пр. Съществува възможност да се развива бизнес насочен към по - добро оползотворяване на остатъците от селскостопанското производство. Също така има възможност да се стимулират творческите занаяти, които са част от културното наследство и традиции.

Обхват на мярката: МИГ Козлодуй, Мизия и Хайредин.

Допустими кандидати:

1. **Физически лица** са допустими за подпомагане само за инвестиции в неземеделски дейности, които са насочени към развитие на занаяти; да бъдат регистрирани по Закона за занаятите като упражняващи занаят/и след вписване в регистър БУЛСТАТ по реда на Закона за регистър БУЛСТАТ; да имат постоянен адрес на територията на МИГ.
2. **Земеделски стопани** допустими за подпомагане трябва да отговарят на следните условия: да са регистрирани като земеделски стопани по Закона за подпомагане на земеделските производители от най – малко 12 месеца преди кандидатстването за подпомагане да бъдат регистрирани като еднолични търговци или юридически лица по Търговския закон или Закона за кооперациите; да имат седалище на територията на МИГ;

3. **Микропредприятия** допустими за подпомагане трябва да отговарят на следните условия: да бъдат регистрирани като еднолични търговци или юридически лица по Търговския закон или Закона за кооперациите; да имат седалище на територията на МИГ; да отговарят на определението за микропредприятие, съгласно дефиницията на ЗМСП.

Допустимите дейности в рамките на интервенцията трябва да са свързани с развитие на услуги в различни сектори на икономиката и други производствени неземеделски дейности, производство на продукти, които не са включени в Приложение I от Договора за функциониране на Европейския съюз, както и дейности, които са насочени към развитие на занаяти. Подкрепа в рамките на интервенцията се предоставя на територията на МИГ само за материални и/или нематериални активи, в това число машини, съоръжения, оборудване, включително и недвижима собственост, както и общи разходи, свързани с подпомаганата дейност.

Инвестициите включени в проектното предложение трябва да са придружени от решение за преценяване на необходимостта от извършване на оценка на въздействието върху околната среда/решение по оценка на въздействие върху околната среда/решение за преценяване на необходимостта от извършване на екологична оценка/становище по екологична оценка/решение за преценка на вероятната степен на значително отрицателно въздействие/решение по оценка за съвместимостта/писмо/разрешително от компетентния орган по околна среда (РИОСВ/МОСВ), издадени по реда на ЗООС и/или ЗБР и ЗВ.

Всички кандидати имат адресна регистрация и/или седалище на територията на МИГ Козлодуй, Мизия и Хайредин.

Допустими разходи: Разходи за материални и нематериални активи, пряко свързани с дейността, обект на подпомагане и включени в разработения бизнес план. Бизнес планът трябва да показва подобряване на дейността на предприятието и да доказва икономическата жизнеспособност на проекта и предприятието чрез прилагане на планираните инвестиции и дейности.

Минимален праг на общите допустими разходи: 5 000 евро;
Максимален размер на общите допустими разходи: 100 000 евро
Максимален интензитет на безвъзмездната финансова помощ: 65%.

Само кандидати, които отговарят на условията за допустимост в цялост преминават на етап оценка.

Критерии за оценка и тежест на показателите:

ПОКАЗАТЕЛ	ТОЧКИ
Проекти, които са насочени към производствени дейности.	10
Инвестициите по проекта са иновативни за региона и/или страната (Иновация е практическото прилагане на нови продукти, услуги, процеси и бизнес модели, с цел подобряване на съществуващи модели или приложения или създаване на нови решения)	10
Проектът създава заетост	5
Проектът е насочен към развитие/създаване на занаят	5

Проектът е насочен към развитие/създаване на здравни илисоциални услуги.	5
Проектът е насочен към развитие на туризъм и алтернативни форми на туризъм	5
ОБЩО	**40**

Праг за преминаване – минимум 10 т.

Проектите получили минимум 10 т. на етап оценка се класират в низходящ ред и се предлагат за финансиране до изчерпване на бюджета по интервенцията.

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3: ПОВИШАВАНЕ ПРИВЛЕКАТЕЛНОСТТА НА ОБЩИНИТЕ И ПОДОБРЯВАНЕ НА УСЛОВИЯТА ЗА ЖИВОТ НА ХОРАТА

Тази Специфична цел на Стратегията за водено от общностите местно развитие на МИГ Козлодуй, Мизия и Хайредин ще бъде реализирана, (макар това да е непрекъснат, постоянен, многогодишен процес на развитие, поради динамиката на живота), чрез конкретни стъпки както чрез мерки от СПРЗСР, така и чрез допълващото финансиране по програмите: „Околна среда“ 2021 – 2027, „Образование“ 2021 - 2027 и „Развитие на човешките ресурси“ 2021 – 2027, приложение към СВОМР.

Мярката, от Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони 2023 – 2027, чрез която се цели постигане на СП 3 е:

МЯРКА 3: „ИНВЕСТИЦИИ В ОСНОВНИ УСЛУГИ И ДРЕБНА ПО МАЩАБИ ИНФРАСТРУКТУРА“

Цел на мярката: Устойчивото социално-икономическо развитие на селските райони е неразривно свързано със съществуващата инфраструктура и качеството на предлаганите услуги за населението. То е неразривно свързано и със създаването на равни възможности в социално-икономическото развитие. Населените места ще станат по-привлекателни за бизнеса и за живеене чрез поддържането и стимулирането на тяхното икономическо, социално и културно развитие, чрез изграждането на липсваща или рехабилитация на съществуващата техническа инфраструктура, транспортни и комуникационни връзки. Създаването и обновяването на публичната и техническата инфраструктура е предпоставка за създаване на по-добра жизнена среда, достъпност и развитие на икономиката. Влошената транспортна достъпност на средно отдалечени и по-отдалечени/периферни населени места, оказва негативно влияние и особено на бизнеса във всичките му сфери (туризъм, производство, промишленост, услуги, занаяти и др.). Политиката за устойчиво развитие на страната има за цел да повиши енергийната ефективност, чрез използване на система от дейности и мерки за повишаването ѝ при производството, преноса и разпределението, както и при крайното потребление на енергия. Мерките с цел подобряване на енергийната ефективност на общински сгради, в които се предоставят обществени услуги, са от ключово значение както за постигане на енергийна ефективност на местно ниво, така и за изпълнение на мерките на държавно ниво. Човешкият капитал се отъждествява с качествата на хората и в голяма степен зависи от нивото на образование. В съвременните динамични условия

човешкият капитал е съществен за въвеждането на технологични иновации и за развитието на икономиката. Степента на завършено образование е необходимо условие за осигуряване за заетост на жителите, за получаване на по-високи доходи, за постигане на по-добро качество и стандарт на живота на населението, за намаляване на риска от бедност и социална изолация. Между селските и градските райони отново се очертава диспропорция по отношение на образователното равнище. Необходимо е да се обърне внимание на населението в предучилищна и училищна възраст в селските райони като условие за постигането на баланс в образованието. Затова инвестиции в общинска образователна инфраструктура (детски градини и училища) са съществени и реално осъзнати нужди. Инвестициите ще бъдат насочени към общинска образователна инфраструктура и общински професионални гимназии. Възможност е и стимулирането на сътрудничество между фермери и образователни структури за насърчаване на включването на ученици и студенти и натрупване на практически опит. По този начин ще се постигне както съхраняването на населените места, така и ще се осигури поддържането на образователните услуги, и осигуряването на работни места. Подобряването и облагородяване на публичните пространства чрез: изграждане или обновяване на паркове, градинки, улично озеленяване, детски площадки и спортни съоръжения, са от съществено значение и осигуряват добра социална среда. Включването на комплекс от мерки, респективно и мерки по облагородяване на публични пространства за малките населени места, ще е предпоставка за развитие на територията и способността им да задържат населението и да привличат инвестиции. Културата и духовното развитие са фактор за подобряване качеството на живота, намаляване на миграцията на младите хора, за опазване на културното наследство и традиции. Средища на култура и духовност са библиотеките, читалищата и музеите. Народните читалища все още поддържат културния облик и традиции, специфични за съответните населени места.

Допустими кандидати: община Козлодуй, община Мизия и община Хайредин

Допустими дейности: Предоставя се безвъзмездна финансова помощ за следните допустими за подпомагане дейности: Строителство, реконструкция и/или рехабилитация на нови и съществуващи улици и тротоари и съоръженията и принадлежностите към тях; Реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на общинска образователна инфраструктура с местно значение в селските райони; Реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на общински сгради, в които се предоставят обществени услуги, с цел подобряване на тяхната енергийна ефективност, вкл. и дейности за производство на енергия от възобновяеми енергийни източници за собствени нужди; Изграждане и/или обновяване на площи за широко обществено ползване, предназначени за трайно задоволяване на обществените потребности от общинско значение; Изграждане, реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на спортна инфраструктура. Реконструкция, ремонт, реставрация, закупуване на оборудване и/или обзавеждане на обекти, свързани с културния живот.

Допустимите дейности трябва да отговарят на следните изисквания: 1. Да се изпълняват на територията на трите общини; 2. Да отговарят на дефиницията за дребна по мащаби

инфраструктура; 3. Да се изпълняват в съответствие с плана за интегрирано развитие на съответната община, 4. Да не оказват отрицателно въздействие върху околната среда съгласно разпоредбите на ЗООС; 5. Да отговарят на изискванията на заповедите за определянето на местата по Натура 2000 и плановете за тяхното управление, а когато няма издадени заповеди дейността да е съгласувана с МОСВ, ЗЗТ, ЗБР и съответните им подзаконови нормативни актове за тяхното прилагане; 6. Да се изпълняват съгласно препоръките от извършените оценки, както и условията и мерките в съответния административен акт на компетентния орган съгласно ЗООС, ЗЗТ и ЗБР и съответните им подзаконови нормативни актове за тяхното прилагане (когато е приложимо); 7. Дейностите свързани със строително-монтажни работи, следва да бъдат в съответствие с приложимото национално законодателство в сферата на устройството на територията, инвестиционното проектиране и строителството в Република България; 8. Ако дейностите се извършват на терени, които подлежат на рекултивация съгласно чл. 11, ал 1 от ЗОЗЗ да се представи проект за рекултивация на нарушени терени или залесяване на териториите с подходящи растителни видове, когато националното законодателство изисква да се приложат тези мерки; В рамките на дейност „Изграждане, реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на спортна инфраструктура— кандидатите имат възможност да извършват допустимите инвестиции и в общинска образователна инфраструктура, която включва детска градина, основно или средно училище, и в паркове.

Допустими разходи: СМР, материални и нематериални дълготрайни активи, разходи за архитекти, инженери, консултанти и др. необходими за съответния проект; разходи за предварителна оценка и анализ, разходи за активи под стойностния праг на същественост, ако е необходимо и доказано.

Минимален размер на допустимите разходи за един проект: левовата равностойност на 5000 евро.
Максимален размер на допустимите разходи за един проект: левовата равностойност на 200 000 евро.
Интензитет на помощта: 100%

Първи етап на оценка: Административно съответствие и допустимост на предложените за финансиране мерки. Всички проекти, които отговарят на условията за допустимост в цялост преминават към
Втори етап на оценка на проектите, съгласно следните критерии за оценка и тяхната тежест:

ПОКАЗАТЕЛ	ТОЧКИ
Проектът е насочен към опазване компонентите на околната среда и/или кръговата икономика.	10
Проектът създава заетост: От 1 до 3 работни места, вкл. – 3 т. От 4 до 6 работни места, вкл. – 5 т. Над 7 работни места, вкл.7 – 10 т.	10
Проектът е насочен към подобряване качеството на социалните и/или здравните услуги.	10
Проектът е насочен към създаване на енергийна ефективност на обществени обекти/сгради.	10
Проектът е насочен към подобряване качеството на образователната инфраструктура.	10
Проектът е насочен към подобряване туристическата инфраструктура на общините в обхвата на МИГ и е директно насочен към развитие на туризма.	10
Проектът е насочен към създаване на интелигентни селища/разработване на концепция за интелигентни селища	20
Проектът създава иновации.	20
ОБЩО	**100**

Праг за преминаване – минимум 10 т.

Проектите получили минимум 10 т. на етап оценка се класират в низходящ ред и се предлагат за финансиране до изчерпване на бюджета по мярката.

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 4: ИЗГРАЖДАНЕ НА КАПАЦИТЕТ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ПРОЕКТИ НА МЕСТНАТА ОБЩНОСТ.

Специфични подцели:

- Обучение на екипа на МИГ и на всички заинтересовани страни за процедурите, мониторинг, оценка, контрол и пр;
- Участие в обучения, семинари, конференции и други събития на екипа на МИГ, членовете на УС, ОС и др. заинтересовани страни за изграждане на капацитет за развитие и управление на проекти, планове, стратегии;
- Сътрудничество и обмяна на опит за изграждане на капацитет с други МИГ, както от България, така и от Европа.

Тази Специфична цел ще бъде адресирана чрез две мерки:

МЯРКА 4.1: „СЪТРУДНИЧЕСТВО И ПОДГОТВИТЕЛНИ ДЕЙНОСТИ ЗА НЕГО"

Цел на мярката: Подобряване на условията на живот на териториите на местните общности; Създаване на динамична жизнена среда и подобряване качеството на живот чрез развитие на **хоризонтални и междусекторни партньорства и взаимодействие за инициативи от общ интерес,** както и на практики и модели за добро управление и участие

на заинтересованите страни в развитието на територията; Подкрепа за териториалната идентичност, маркетинг и марки на база на специфичния териториален потенциал и продукти от местен характер; Повишаване на конкурентоспособността на местните икономики и възможности за създаване на местен бизнес, включително чрез диверсификация и подкрепа за алтернативни дейности и партньорства; Подкрепа за въвеждането на иновации чрез обмяна на опит и практики;

Допустимите дейностите за сътрудничество и тяхната подготовка са в рамките на стратегиите за Водено от общностите местно развитие. Чрез тях се насърчава развитието на териториите на МИГ – Козлодуй, Мизия и Хайредин, чрез взаимодействие и реализиране на съвместни проекти с друга МИГ от България и/или ЕС. Допустимите дейности за сътрудничество са нестопански и не генерират печалба. Те могат да включват:

- Разработване на съвместен продукт/услуга/дейност,
- Извършване на изследвания, проучвания и анализи, директно свързани със съвместния продукт/услуга/дейност;
- Реализиране на промоционални и маркетингови кампании;
- Организиране на заседания, обучения, семинари, съвместни събития, срещи с потенциални партньори или партньори по проекта и т. н.;
- Извършване на информационни кампании, включващи организиране на срещи, конференции, публикуване и излъчване в медиите, пр.;

Партньори по тези проекти могат да бъдат други МИГ и местни инициативни рибарски групи от България и ЕС, както и подобен тип структури, изпълняващи стратегия за местно развитие от България, ЕС или трети страни.

Дейностите за сътрудничество трябва да отговарят на следните условия за допустимост:

- да са свързани и да водят до развитието на територите, покрити от стратегии на МИГ;
- да съответстват на и да допринасят за постигане целите и приоритетите на стратегията за местно развитие на МИГ Козлодуй, Мизия и Хайредин.

Допустими кандидати: МИГ – Козлодуй, Мизия и Хайредин; община Козлодуй, община Мизия и община Хайредин; НПО.

Допустими разходи: разходи за материални и нематериални активи; Разходи за разработване на съвместен продукт/услуга/дейност; строително-монтажни или строително-ремонтни работи на територията на партньорите от Република България; разходи за изследвания и проучвания, директно свързани със сътрудничеството, включително за издаване на становища; разходи за възнаграждения за външни експерти – физически или юридически лица за изпълнение на дейности, включително за преводачи; разходи за възнаграждения, свързани с координацията на планираните дейности на служители на МИГ; разходи за промоционални и маркетингови кампании за съвместния продукт/услуга; разходи за организиране и провеждане на обучения, семинари, съвместни събития и партньорски срещи; разходи за информираност – създаване на интернет страница за проекта, публикации в регионални медии, информационни конференции; разходи за изготвяне и разпространение на информационни материали и осигуряване на публичност, в т.ч. информационни табели; разходи за командировки на служителите на МИГ, експерти по

проекта, включително преводачи, членове на колективния управителен орган и членове на колективния върховен орган на МИГ, както и други участници от територията в дейности, свързани с изпълнението на проекта, съгласно Наредбата за командировките в страната, приета с Постановление № 72 на Министерския съвет от 1986 г. (Обн., ДВ, бр. 11 от 1987 г.) и Наредбата за служебните командировки и специализации в чужбина, приета с Постановление № 115 на Министерския съвет от 2004 г. (Обн., ДВ, бр. 50 от 2004 г.); разходи за преводи (писмени и симултанни); разходи за пощенски и куриерски услуги; разходи за такси за издаване на документи, свързани с изпълнението на проекта.

За да се допуснат до техническа и финансова оценка, проектите трябва да отговарят в цялост на условията за допустимост.

Техническа и финансова оценка

ПОКАЗАТЕЛ	ТОЧКИ
Проектът е насочен към сътрудничество с МИГ от ЕС и оказва пряко влияние върху културното и/или творческото развитие и/или развитие на туризма на територията на МИГ Козлодуй, Мизия и Хайредин.	20
Проектът е насочен към сътрудничество с МИГ от България и оказва пряко влияние върху културното и/или творческото и/или развитие на туризма на територията на МИГ Козлодуй, Мизия и Хайредин.	10
Проектът създава заетост: От 1 до 3 работни места, вкл. – 3 т. От 4 до 6 работни места, вкл. – 5 т. Над 7 работни места, вкл.7 – 10 т.	10
Проектът създава иновативни продукти/услуги за територията на МИГ Козлодуй, Мизия и Хайредин.	20
ОБЩО	**60**

Минимален размер на допустимите разходи за финансиране на един проект е левовата равностойност на 2 500 евро;
Максимален размер на допустимите разходи за финансиране на един проект: левовата равностойност на 200 000 евро.
Интензитет на безвъзмездната финансова помощ: 100%

МЯРКА 4.2: „УПРАВЛЕНИЕ, МОНИТОРИНГ И ОЦЕНКА НА СТРАТЕГИЯТА И НЕЙНОТО ПОПУЛЯРИЗИРАНЕ“

Цел на мярката: Ефективно и ефикасно управление, мониторинг и оценка на Стратегията за водено от общностите местно развитие на МИГ Козлодуй, Мизия и Хайредин.
Допустими кандидати: МИГ Козлодуй, Мизия и Хайредин.
Допустими разходи: За управление, мониторинг и оценка на стратегиите и тяхното популяризиране са допустими следните разходи: Разходи за управление, мониторинг и оценка на стратегиите; разходи за заплати, както и задължителни по силата на нормативен

акт разходи за социални и здравни осигуровки за персонала, обезщетения за временна неработоспособност и други, дължими от работодателя по силата на нормативен акт; разходи за външни услуги, възнаграждения и осигуровки, дължими от МИГ на експерти (физически или юридически лица), свързани с прилагането на стратегията (оценители, консултанти, външни експерти, счетоводно обслужване); непреки разходи: а) за услуги, непряко свързани с прилагането на стратегията (правни, одиторски); б) разходи за наем на офис; в) разходи за комуникация и външни услуги (телефон, интернет, пощенски услуги, куриерски услуги, топло- и електроенергия, вода, охрана на офиса, електронен подпис, застраховане на дълготрайни материални активи по смисъла на чл. 50, т. 2 от Закона за корпоративното подоходно облагане, закупени със средства от настоящия или предходния програмен период по подхода ВОМР);) разходи за закупуване на офис консумативи и канцеларски материали; д) разходи за наем на лек автомобил с под 150 к.с. и с над 5+1 места за МИГ, които нямат закупен лек автомобил; е) разходи за закупуване на гориво за лек автомобил; ж) други непредвидени оперативни разходи; разходи за командировки на екипа и членовете на колективния върховен орган на МИГ съгласно Наредбата за командировките в страната, приета с Постановление № 72 на Министерския съвет от 1986 г. (Обн., ДВ, бр. 11 от 1987 г.) и Наредбата за служебните командировки и специализации в чужбина, приета с Постановление № 115 на Министерския съвет от 2004 г. (Обн., ДВ, бр. 50 от 2004 г.); г разходи за закупуване на офис оборудване, обзавеждане и софтуер; разходи за закупуване на един лек автомобил с под 150 к.с. и с над 5+1 места; разходи за обучения на екипа и членовете на колективния върховен орган във връзка с прилагането на стратегията за местно развитие; разходи, свързани с публични отношения (разходи за организиране на срещи на МИГ, разходи за работа в мрежа, участие на екипа и членовете на колективния върховен орган в срещи с други МИГ); разходи за участие на МИГ в дейности на Националната и на Европейската селска мрежа за развитие на селските райони, както и на Европейската ЛИДЕР асоциация и други асоциации на МИГ; финансови разходи, в т. ч. банкови такси за управление на една сметка и такси за издаване на изискуеми документи; разходи за мониторинг и оценка на стратегията за ВОМР.

Разходи за популяризиране на стратегията за ВОМР - разходи за проучвания и анализи на съответната територия (териториални, икономически, социални и други анализи и проучвания); разходи за популяризиране, информиране и публичност: а) за създаване и поддръжка на интернет страница; б) за създаване и реализиране на публикации в печатни и електронни медии и излъчвания в радио- и телевизионни медии на покани за организирани събития и други, свързани с популяризиране дейността на МИГ; в) отпечатване на брошури, материали за обучение и други печатни материали, изработване на рекламни материали и други, свързани с популяризиране дейността на МИГ; г) преводи; д) изработка и монтаж на табели и билбордове за популяризиране на МИГ; е) свързани с изготвяне на материали, подпомагащи потенциалните получатели на финансова помощ при разработването на дейности и подготовката на заявления; ж) други разходи за популяризиране, информиране и публичност; разходи за организиране на обучения, семинари и информационни срещи за местни лидери и за уязвими групи и застрашени от бедност целеви групи, включително

роми, свързани с подготовка, изпълнение и отчитане на проекти и други, свързани с популяризиране на стратегията за ВОМР и прилагане на подхода.

Разходите, предвидени за дейностите по управление, мониторинг и оценка на стратегиите за ВОМР и тяхното популяризиране са 25 на сто от общия размер на публичния принос на ЕЗФРСР по стратегията.
Разходите за популяризиране на стратегията са 20 на сто от общия размер на разходите по мярката.
Интензитет на безвъзмездната финансова помощ: 100%

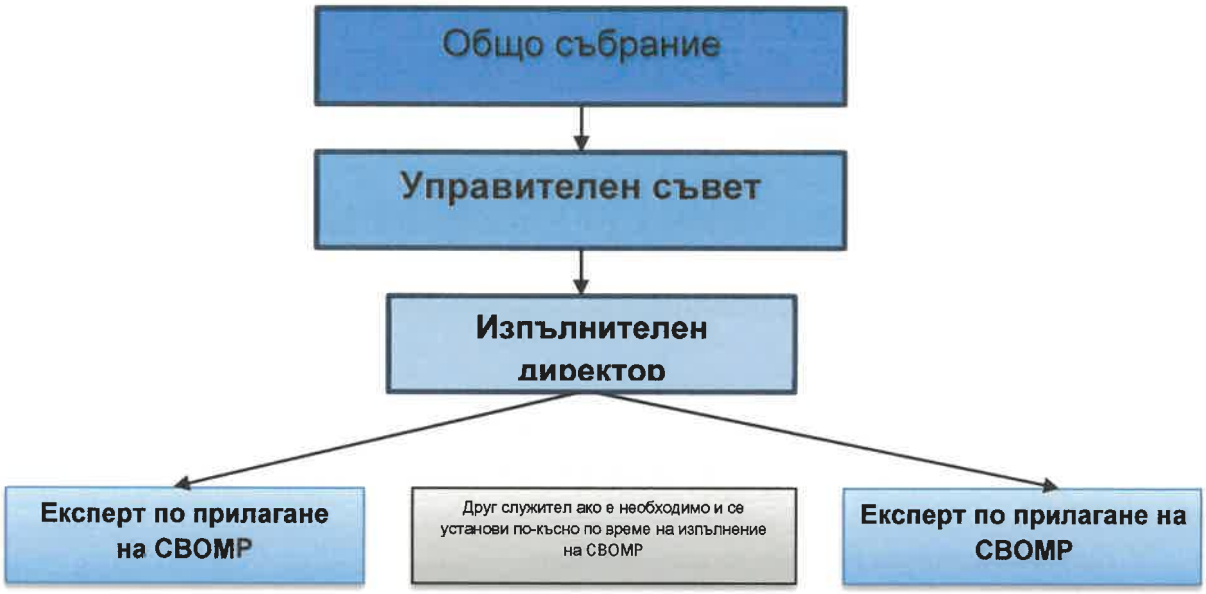
6. Финансов план, включващ планираните средства от ЕЗФРСР:

Код на мярката	ИМЕ НА МЯРКАТА	*Общо за периода на стратегията*	
		лева	%
М 1	**„ИНВЕСТИЦИИ В ЗЕМЕДЕЛСКИТЕ СТОПАНСТВА И ПРЕДПРИЯТИЯТА ОТ ХРАНИТЕЛНО-ПРЕРАБОТВАТЕЛНИЯ СЕКТОР“**	1 009 390	17,20
М 2	**„ИНВЕСТИЦИИ ЗА НЕСЕЛСКОСТОПАНСКИ ДЕЙНОСТИ В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ“**	900 000	15,34
М 3	**„ИНВЕСТИЦИИ В ОСНОВНИ УСЛУГИ И ДРЕБНА ПО МАЩАБИ ИНФРАСТРУКТУРА“**	2 100 000	35,79
М 4.1	**„СЪТРУДНИЧЕСТВО И ПОДГОТВИТЕЛНИ ДЕЙНОСТИ ЗА НЕГО“**	391 160	6,67
М 4.2	**„УПРАВЛЕНИЕ, МОНИТОРИНГ И ОЦЕНКА НА СТРАТЕГИЯТА И НЕЙНОТО ПОПУЛЯРИЗИРАНЕ“**	1 466 850	25
	ОБЩО СРЕДСТВА ЗА СТРАТЕГИЯТА, ФИНАНСИРАНИ ОТ ЕЗФРСР	**5 867 400**	**100**

7. Описание на уредбата за управление, мониторинг и оценка, която показва капацитета на местната инициативна група да изпълни стратегията: *(не повече от 6 страници);*

7.1. Организационна структура на МИГ

Организационна структура/схема



7.2. Управление на МИГ

Органи за управление и контрол

Органи на сдружението са:
1. Общо събрание;
2. Управителен съвет;
3.Помощни органи създадени по решение на Общото събрание;

Дейността на органите на сдружението се основава на принципите на:
1. Изборност и демократичност;
2. Равнопоставеност;
3. Балансираност;
4. Мандатност.

Общото събрание е върховен орган на сдружението, в който участват всички негови членове.

Юридическите лица - членове на сдружението, участват в Общото събрание чрез своя законен представител или чрез нарочно упълномощен представител.

Членовете на сдружението могат да упълномощят с изрично писмено пълномощно физическо лице да ги представлява на едно или неограничен брой заседания на Общото събрание. Пълномощниците нямат право да представляват повече от един член едновременно

Пълномощниците нямат право да преупълномощават с правата си трети лица.

КОМПЕТЕНТНОСТ НА ОБЩОТО СЪБРАНИЕ

Общото събрание:

1. Приема и изключва членове;
2. Изменя и допълва устава;
3. Приема други вътрешни актове;
4. Избира и освобождава членовете на Управителния съвет и Председателя на Управителния съвет.
5. Потвърждава (отхвърля) решенията на Управителния съвет за приемане на нови членове на сдружението;
6. Взема решение за участие в други организации;
7. Взема решение за преобразуване и прекратяване на сдружението;
8. Приема основните насоки и програма за дейността на сдружението, включително приема СВОМР;
9. Приема годишния бюджет на сдружението;
10. Взема решения относно дължимостта и размера на членския внос и имуществените вноски;
11. Приема годишния отчет за дейността на Управителния съвет през предходната година и плана за дейност на сдружението за следващата година;
12. Одобрява годишния финансов отчет;
13. Взема решения за откриване и закриване на клонове;
14. Взема решения по резултатите от финансовата ревизия на сдружението;
15. Взема решения по всички други въпроси, поставени в неговата компетентност от закона или от настоящия устав.

Решенията на Общото събрание са задължителни за всички други органи на сдружението.

Решенията на Общото събрание подлежат на съдебен контрол относно тяхната законосъобразност и съответствие с устава.

Решенията на органите на сдружението, когато се вземат в противоречие със закона, устава или предходно решение на Общото събрание, могат да бъдат оспорвани пред Общото събрание по искане на заинтересованите членове на сдружението или на негов орган, отправени в едномесечен срок от узнаването им, но не по-късно от една година от датата на вземане на решението.

УПРАВИТЕЛЕН СЪВЕТ

Управителният съвет е орган за управление на Сдружението.

Управителният съвет се състои от 7 (седем) членове на сдружението, избрани от Общото събрание.
Юридическите лица в Управителния съвет, с изключение на общините, се представляват от законните им представители или изрично оправомощени от тях лица, които могат и да не са членове на сдружението.
Представителите на публичния сектор, представителите на стопанския сектор и представителите на нестопанския сектор в колективния управителен орган на сдружението имат дял, непревишаващ 49 на сто от имащите право на глас, съгласно чл. 28, ал. 1 от ЗЮЛНЦ.
Членовете на Управителния съвет трябва да отговарят на изискванията на чл.12, ал.3 от Наредба № 22 ОТ 14 ДЕКЕМВРИ 2015 Г.
Членовете на Управителния съвет се избират от Общото събрание за срок от 5 (пет) години.
Мандатът на Управителния съвет продължава до избиране на нов Управителен съвет.
Членовете на Управителния съвет могат да бъдат преизбирани.
Правомощията на член на Управителния съвет се прекратяват в следните случаи:

1. с изтичане на мандата;
2. при поставяне под запрещение;
3. смърт.

Всеки от членовете на Управителния съвет може да бъде освободен и преди изтичане на мандата си, с решение на Общото събрание:

1. по собствено желание, изразено писмено едномесечно предизвестие;
2. при невъзможност да изпълнява задълженията си, дължаща се на болест, инвалидност, отсъствие от страната или други обективни причини;
3. при неизпълнение на възложените му от закона, настоящия устав и програмата на сдружението функции;
4. при три последователни безпричинни неявявания на заседания на Управителния съвет;

При предсрочно прекратяване на мандата на член на Управителния съвет на неговото място се избира нов член с мандат до края на мандата на освободения член.
Членовете на управителния съвет, представители на публичния сектор, прекратяват пълномощията си при загубване на това си качество и въз основа на решение на съответния общински съвет;
Членовете на Управителния съвет са длъжни да изпълняват задълженията си в интерес на сдружението.
След избирането на управителния съвет неговите членове разпределят помежду си функциите си.
Членовете на Управителния съвет избират Заместник - председател на Управителния съвет.
Управителният съвет ръководи дейността на сдружението и решава всички въпроси, свързани с дейността му, с изключение на тези, които са от компетентността на Общото събрание или на Председателя на Управителния съвет.

ПРАВОМОЩИЯ НА УПРАВИТЕЛНИЯ СЪВЕТ

Управителният съвет:

1. Осигурява и контролира изпълнението на решенията на Общото събрание;
2. Представлява сдружението, чрез своя Председател и определя обема на представителната му власт;
3. Избира Заместник - председател от членовете си;
4. Ръководи дейността на Сдружението, когато не заседава Общото събрание, като осигурява изпълнението на решенията му;
5. Подготвя и внася в Общото събрание проект за бюджет и проект на СВОМР;
6. Подготвя и внася в Общото събрание отчет за дейността на Сдружението;
7. Подготвя и внася в Общото събрание годишен финансов отчет;
8. Приема правила за своята работа;
9. Разпорежда се с имуществото на сдружението при спазване изискванията на този устав, както и взема решения относно набирането и разходването на средства на сдружението в кръга на правомощията си;
10. Определя реда и организира извършването на дейността на Сдружението и носи отговорност за това;
11. Подготвя и представя пред Общото събрание предложения за развитие на сдружението;
12. Извършва ликвидация при прекратяване на сдружението или определя лице, което да я извърши;
13. Определя щатния състав на сдружението;
14. Изготвя годишен доклад за дейността на Сдружението в съответствие с разпоредбата на чл. 40, ал. 3 от ЗЮЛНЦ;
15. Решава въпроси, свързани с разпореждането с недвижими имоти и учредяването на вещни права върху тях;
16. Определя реда и условията за предоставянето и получаването на заеми и целево финансиране, свързани с дейността на Сдружението, както и ред и правила за безвъзмездно разходване на имуществото на Сдружението и подпомагането на трети лица;
17. Взема решения за разходване на средства извън определените с бюджета, които подлежат на утвърждаване на следващото заседание на Общото събрание;
18. Разработва управленски системи и процедури за ефективното и прозрачно функциониране на Сдружението и за прилагане на Стратегията за местно развитие;
19. Избира представители на Сдружението в национални и европейски мрежи на селските региони;
20. Взема решения по всички други въпроси, които по закон или съгласно устава не спадат в правата на друг орган.

Членовете на Управителния съвет носят солидарна отговорност за действията си, увреждащи имуществото и интересите на сдружението.

Всеки от членовете на Управителния съвет може да бъде освободен от отговорност, ако се установи, че няма вина за настъпилите вреди.

Управителният съвет управлява бюджета на сдружението чрез организиране на конкурси на база на приетата стратегия на сдружението и съобразени с изискванията на финансиращата организация/институция.
Управителният съвет взема решения за образуване на помощни звена и комисии към Управителния съвет за подпомагане на дейността на сдружението. Той определя броя на членовете на комисиите, техния състав, функции и срока на дейността им. Комисиите се отчитат за дейността си пред Управителния съвет.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА УПРАВИТЕЛНИЯ СЪВЕТ

Председателят на Управителния съвет се избира от членовете на Общото събрание, за срок от 5 (пет) години. Той може да бъде преизбиран неограничен брой мандати;
Председателят на Управителния съвет:

1. Свиква и ръководи заседанията на Управителния съвет;
2. Организира дейността на Управителния съвет в съответствие с този устав и решенията на Общото събрание и Управителния съвет;
3. Организира изпълнението на решенията на Управителния съвет;
4. Организира, ръководи и контролира дейността на Сдружението между заседанията на Управителния съвет в съответствие с решенията на Общото събрание, решенията на Управителния съвет и съобразно устава.
5. Представлява сдружението пред държавни и общински органи, обществени организации, физически и юридически лица;
6. Сключва договори с други лица, организации и институции в страната и чужбина;
7. Осигурява стопанисването и опазването на имуществото на сдружението;
8. Подготвя и предлага проекти за решения на Управителния съвет;
9. Докладва незабавно на Управителния съвет за съществени обстоятелства, касаещи дейността на сдружението;
10. Подписва договори за финансиране на проекти от страна на сдружението с бенефициенти от местните общности по правилата и разпоредбите на финансиращи организации, включително с МЗ и Държавен фонд „Земеделие” по подхода ВОМР;
11. Изпълнява други функции, които са му възложени от Управителния съвет;
12. Взима решения по всички въпроси, които не са в компетентността на Общото събрание или Управителния съвет на сдружението.

Председателят на Управителния съвет осъществява цялостното оперативно ръководство, носи материална отговорност за имуществото на сдружението и се отчита за изпълнението на дейностите пред Управителния съвет.
Председателят на Управителния съвет няма право да извършва разпоредителни действия с недвижими имоти на сдружението, както и да ги обременява с тежести, освен в изпълнение на решение на Управителния съвет.
Когато председателят отсъства неговите функции, включително и представляването на Сдружението, се изпълняват от Заместник – председателя на Управителния съвет.

За извършване на определени действия Председателят може да упълномощава и други лица, включително и такива, които не са членове на Управителния съвет или сдружението.
След одобрение на щатното разписание от Управителния съвет, Председателят назначава Изпълнителен директор на сдружението и Експерт по прилагане на СВОМР, за срока на изпълнение на Стратегията.
Подробно описане на структурите на МИГ, права, отговорности, правила, са описани в Устава на МИГ, приет от Общото събрание.

Описание на позициите и изискванията към изпълнителния директор и персонала.

ДЛЪЖНОСТНА ХАРАКТЕРИСТИКА на длъжността **ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ДИРЕКТОР** на СНЦ МИГ Козлодуй, Мизия и Хайредин

ОСНОВНИ ДЛЪЖНОСТНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ:

1. Осигурява изпълнението на решенията на Управителния съвет.

2. Изготвя и предлага за приемане от УС на годишна програма за работа на Сдружението и годишен проекто-бюджет.

3. Организира набирането на средства за дейността на Сдружението.

4. Решава въпроси, които в съответствие с Устава на Сдружението са му възложени с

5. Организира и ръководи пряко дейността на сдружението, свързана с реализира СМР;

6. Подготвя и внася в управителния съвет за одобрение на:

а) индикативен график за приемите по съответните мерки от стратегията за ВОМР за следващата календарна година;

б) покана за подбор на проекти;

в) указания и образци на документи за кандидатстване за всяка мярка не по-късно от 14 седмици преди публикуване на покана за подбор на проекти;

г) отчети и информация за дейноста на сдружението и изпълнението на СВОМР;

7. Организира и ръководи дейностите по провеждане на процедури за подбор на пр към стратегията за ВОМР на сдружението;

8. Дава консултации, указания и пояснения на бенефициентите по отношение подготовката на техните проекти, в рамките на своята компетенция;

9. Организира подготовка и провеждане на заседания на комисията за избор на проекти към СВОМР;

10. Организира изпращането на информация за всички проекти, одобрени от комисията за избор на проекти към сдружението, в областната РА по седалище на МИГ за извършване на проверка за съответствие с процедурите, описани в стратегията за местно развитие, критериите за допустимост на кандидата и критериите за допустимост на проекта и планираните разходи;

11. Сключва договори с одобрените кандидати съгласно правилата на съответната програма за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ с изрично упълномощаване от председателя на УС на сдружението;

12. Организира осъществяването на мониторинг по изпълнение на проектите и спазване условията по сключени договори за безвъзмездна финансова помощ и подпомага методически получателите на финансова помощ;

13. Изготвя доклади, анализи, отчети, справки и други във връзка с изпълнението на стратегията за СВОМР;

14. Изготвя и представя на УО на СПРЗСР и на УО на останалите програми годишен доклад за отчитане изпълнението на стратегията за СВОМР;

15. Информира своевременно УО на СПРЗСР 2023 - 2027г. и останалите УО за проблеми, възникнали при изпълнението на стратегията;

16. Информира своевременно Управителния съвет на сдружението за проблеми, възникнали при изпълнението на стратегията;

17. Разпределя и възлага задачи на служителите на сдружението и контролира изпълнението им;

18. Осъществява сътрудничество с български и международни институции и организации по въпроси, свързани с дейността на сдружението;

19. Организира подготовката на проекти и проектни предложение от името на сдружението;

20. Отговаря за поддържането на деловодна система и архив, от които може да бъдат проследени дейностите и актовете на органите на МИГ;

II. ОСНОВНИ ОТГОВОРНОСТИ, ПРИСЪЩИ ЗА ДЛЪЖНОСТТА:

1. Отговаря за реализиране СВОМР на сдружението, като за целта предприема всички необх действия, съгласно неговата преценка и изискванията на нормативната уредба, организ ръководи пряко дейността на сдружението в тази връзка.

2. Ръководи всички служители на сдружението.

3. Отговаря за спазване на всички нормативни изисквания във връзка с реализиране на СВОМР, разходване на средствата и тяхното отчитане.

III. ОРГАНИЗАЦИОННИ ВРЪЗКИ И ВЗАИМООТНОШЕНИЯ

1. Длъжността е подчинена на Управителния съвет на сдружението.

2. На изпълнителния директор са подчинени всички служители на сдружението.

3. Представлява сдружението пред всички държавни и общински органи, юридически и физически лица във връзка с осъществяване СВОМР на сдружението въз основа на нотариално заверено пълномощно предоставено му от Председателя на Управителния съвет.

IV. ИЗИСКВАНИЯ ЗА ЗАЕМАНЕ НА ДЛЪЖНОСТТА:

1.Образование: висше – най-малко степен „магистър“;

2. Общ професионален/трудов стаж - най-малко 5 години.
3. Управленски опит най-малко две години или най-малко три години опит като експерт в МИГ/МИРГ по прилагане на стратегия за ВОМР;

4. Опит в реализиране на проект, програма или стратегия със стойност над 100 хиляди лева, финансирани от ЕС или от други международни донори;
5. Друга квалификация: работа с компютър.

Изисквания към Експерт – СВОМР:

I. ОСНОВНИ ДЛЪЖНОСТНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ

1. Подпомага Изпълнителния директор при организиране и осъществяване дейностите по реализацията на СВОМР;
2. Изготвя проекти на необходимите документи във връзка с провеждане на процедури по подбор на проекти към стратегията за СВОМР на сдружението – указания и образци на документи за кандидатстване за всяка мярка, покани за подбор на проекти, заявления, документация и др. в съответствие с изискванията на нормативната уредба и одобрената СМР;
3. Подпомага дейността на комисията за избор на проекти към СВОМР;
4. Дава консултации, указания и пояснения на бенефициентите по отношение подготовката на техните проекти, в рамките на своята компетенция и подпомага методически получателите на финансова помощ;
5. Осъществява посещения на място на кандидати и получатели, когато това е предвидено в процедурата за подбор на проекти, в нормативен акт или в споразумението за изпълнение на стратегия за ВОМР или договора за предоставяне на финансова помощ;
6. Подпомага одобрените кандидати при подготовката на заявки за плащане до ДФЗ (за проекти, финансирани от ЕЗФРСР) и УО на съответната програма и за изготвяне на доклади за отчитане на изпълнението;
7. Въвежда информация за изпълнението на стратегия за ВОМР, в това число данни на всички постъпили проекти (одобрени и неодобрени), в информационна система.
8. Извършва други дейности, възложени му от изпълнителния директор на сдружението.

II. ОРГАНИЗАЦИОННИ ВРЪЗКИ И ВЗАИМООТНОШЕНИЯ

1. Длъжността е подчинена на Изпълнителния директор на сдружението.
2. При изпълнение на длъжността се осъществяват организационни връзки и взаимоотношения с всички служители на сдружението.
4. Осъществява контакти с представляващи и служители на бенефициенти, членовете на комисията по оценка на проекти, други юридически лица, държавни и общински органи във връзка с осъществяване на възложените му задачи.

III. ИЗИСКВАНИЯ ЗА ЗАЕМАНЕ НА ДЛЪЖНОСТТА

Експертите по прилагане на стратегията за ВОМР трябва да имат:

1. Завършено висше образование, най-малко степен „бакалавър“;
2. Трудов стаж и/или осигурителен стаж най-малко две години. Служител на МИГ може да бъде физическо лице, което не е член на ОС и/или УС на МИГ и не е свързано лице с член на колективния управителен орган или на контролния орган на МИГ по смисъла на § 1 от

допълнителните разпоредби на Търговския закон, с изключение на случаите работодател и работник; не е общински съветник, кмет, заместник-кмет или служител на централна или териториална администрация на изпълнителната власт, на местната власт или на публично лице; 3. Друга квалификация: работа с компютър.

7.3. Капацитет на местната инициативна група да изпълни стратегията за ВОМР	
Административен капацитет	
- *Административен капацитет*	Като един от най-важните фактори за ефективно и ефикасно изпълнение на СВОМР е екипът на МИГ или капацитета за изпълнение и постигане на заложените цели и резултати. За целта за длъжността изпълнителен директор е поканен служител с солиден опит в управлението както на програми и стратегии, така и на персонал. Опитът на ИД е генериран предимно в АЕЦ като заемащ ръководни и управленски позиции през почти цялата си кариера. Управлявал е проекти измерими в милиони лева и е постигал заложените на компанията цели и политики за развитие. Избраният ИД е гарант за добро управление и успешна реализация на СВОМР. Изборният експерт по изпълнението на СВОМР е със опит в изпълнение и управление на проекти
- *Материално – технически капацитет;*	МИГ Козлодуй, Мизия и Хайредин има предвиден офис, който отговаря на всички изисквания, вкл, за достъпност на хора в неравностойно положение. Има оборудвани две работни места със съответната техника към тях. Офисът се намира на централно и комуникативно място.
- *Финансов капацитет;*	МИГ има определен …… финансов ресурс в размер на …..%

7.4. Описание на системата за мониторинг и оценка
Мониторингът и оценката се основават на един обобщен модел представляващ съотношението между поставените цели, вложените ресурси, извършените действия, постигнатите резултати и осъществените въздействия. Извършването на **мониторинг** на СВОМР е процес на системно и непрекъснато събиране и анализ на информацията за хода на реализацията на стратегията и постигане на поставените цели, резултати и заложените индикатори. Получената информация ще се използва за целите на управлението - осъществяване на контрол и вземане на управленски решения за продължаване, изменение, допълване или прекратяване на реализацията на СВОМР или за всеки един проект по отделно. Основната цел е да се следят и измерват постигането на целите и мерките в хода на тяхната реализация. Чрез мониторинга се прави

своевременен и изчерпателен преглед на отпуснатите финансови средства, по какъв начин те са усвоени и какви резултати са постигнати. Основава се главно на събиране и обработка на информация - включително отчети, доклади, прегледи, проверки на място, счетоводни документи, индикатори и др. Мониторингът на СВОМР ще се извършва съвместно от УС, ИД и Звеното за управление на проекти (ЗУП) съгласно правомощията им описани в Устава на СНЦ МИГ Козлодуй, Мизия и Хайредин. Напредъкът в прилагането на Стратегията се докладва на Общото събрание на МИГ ежегодно чрез годишен доклад за напредъка. Годишният доклад за напредъка ще се изготвя от външни експерти задължително един път в годината до приключване на СВОМР, а по преценка на ИД и/или ОС може и по-често. Напредъкът на СВОМР ще се докладва на УС с цел взимане на превантивни мерки и/или изменения ако се налага. В резултат от анализа на годишния (или шестмесечен по преценка на ИД) доклад за напредъка по изпълнението на стратегията и усвояване на средствата по мерки, ЗУП може да предложи на УС да бъдат прехвърляни средства от бюджета на една мярка в бюджета на друга, или други корективни мерки с оглед постигане на целите на СВОМР.

Оценката включва информация от мониторинга и от други източници на ефектите от изпълнените интервенции. Ще се използват данни получени от мониторинг системата, включващи индикатори за резултат и продукт. Предвижда се извършване на М**еждинна (всяка година), Заключителна и Последваща (ex post) оценка** чрез която да се направи рекапитулация на цялостната реализация на СВОМР, на получените резултати и осъществените въздействия. Тя ще има за цел да установи как са използвани обществените ресурси, каква е ефикасността и ефективността на извършените интервенции, в каква степен са постигнати предвидените цели.

Извършването на оценка също ще осигури на управлението механизми на контрол чрез информация за разходите и за резултатите, като оценката ще включва:

Оценка на процеса - оценява се как и до каква степен се изпълнява СВОМР, в съответствие със заложените цели (предварителния план). При оценка на процесите ще обхване съответствието на извършваните дейности и интервенции със законовите и нормативните изисквания и професионалните стандарти.

Оценка на резултатите - Тази част от оценката се съсредоточава върху резултатите и постиженията (включително странични, непланирани и нежелани ефекти, заложените индикаторите), за да се прецени ефективността на конкретната мярка от СВОМР.

Оценка на въздействието - оценката е насочена преди всичко към степента на постигане на целите и въздействието им като цяло. Това е по-дългосрочна оценка и има синергичен и кумулативен характер, вземайки предвид вложени ресурси, хора, време и получени реални резултати в края на периода, като се отчитат и непреките ползи и въздействия, както върху преките бенефициенти, така и върху индиректните – местната общност като цяло.

8. Описание на прилагането на хоризонталните принципи на ЕС съгласно чл. 9 от Регламент (ЕС) 2021/1060 при изпълнението на стратегията: *(не повече от 2 страници)*

Стратегията на МИГ Козлодуй, Мизия и Хайредин има основна хоризонтална цел реализиране на политиките на равните възможности и социалното включване. Изпълнението й ще се подчини на принципа на равенството и осигуряване на равен достъп на всички жители на общините до реализиране на проекти по подхода ВОМР. Осъществяването на дейностите по отделните проекти цели да подобри условията в селските райони на населението от всички етнически и религиозни групи, като насърчава участието на жените. Участието на жените и младите хора в дейностите по подготовката на СВОМР бяха над 60% от общия брой като координаторът на мярка 19.1 е жена и в последствие ще бъде привлечена и в изпълнението на проекта. В ОС и УС жените са отново представени в голяма степен.

Проектите ще бъдат изпълнявани при липса на дискриминация и равни възможности за всички граждани, като се осигури равнопоставеност между половете, възраст, етническа и религиозна принадлежност. Като индикатори са заложени брой на жените, младите хора и хора с различна от българската принадлежност.

Концепцията за устойчивото развитие е присъща на земеделието, защото от това доколко то е икономически ефективно, екологично съвместимо и социално отговорно, зависи благосъстоянието и начинът на живот не само на заетите в него, но и на потребителите на земеделски продукти. Устойчива е тази селска община, чиято икономика е конкурентоспособна, условията на живот в нея са социално приемливи, а като цяло развитието й е екологично съвместимо с изискванията за опазване на околната среда. Това разбиране е залегнало и определя основната цел, както и специфичните цели, заложени в СВОМР на МИГ-Козлодуй, Мизия и Хайредин. Интегрираното развитие на земеделието и селските райони е подчинено на регионалната политика, чиято цел е постигане на балансирано устойчиво развитие. То е възможно, единствено когато в съответните територии се съхрани основата на всяко едно развитие – прилежащия й природен потенциал. Всички мерки от СВОМР третират опазването на околната среда като основен приоритет. Това е и условие за допустимост за всички проекти, които се очаква да получат финансиране. Развиването на дейности за повишаване на енергийната ефективност, за получаване на топлинна и електроенергия от възобновяеми енергийни източници ще намерят своето място при реализиране на отделните проекти. Допълнително като критерии за избор на проекти са заложени подобряването състоянието на околната среда и тези проекти ще бъдат насърчени.

Постигането и насърчаването на конкурентоспособност чрез СВОМР означава подобряване на икономическите резултати, като се намаляват производствените разходи, увеличава се икономическият размер на стопанствата, насърчават се иновациите и се засилва пазарната ориентация. Влошеното качество на земеделската техниката и техниката за преработка поради амортизация и неефективност и ограниченият достъп до финансови средства и услуги за населението и икономиката оказват негативно влияние върху

конкурентоспособността на селските райони. Чрез прилагането на интервенциите по СПРЗСР за частни бенефициенти се цели подобряване на техническата инфраструктура и повишаване на конкурентоспособността на земеделския сектор бизнес средата като цяло на територията на МИГ, което е и стратегическа цел на СВОМР.